

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ

આર/દીવાની સુધારણા અરજી નંબર ૫૪૭/૨૦૧૮

સાથે

આર/દીવાની સુધારણા અરજી નંબર ૫૪૮/૨૦૧૮

સાથે

આર/દીવાની સુધારણા અરજી નંબર ૫૪૯/૨૦૧૮

સાથે

આર/દીવાની સુધારણા અરજી નંબર ૫૫૦/૨૦૧૮

સાથે

આર/દીવાની સુધારણા અરજી નંબર ૫૫૧/૨૦૧૮

સાથે

આર/દીવાની સુધારણા અરજી નંબર ૫૫૨/૨૦૧૮

સાથે

આર/દીવાની સુધારણા અરજી નંબર ૫૫૩/૨૦૧૮

સાથે

આર/દીવાની સુધારણા અરજી નંબર ૫૫૪/૨૦૧૮

સાથે

આર/દીવાની સુધારણા અરજી નંબર ૫૫૫/૨૦૧૮

સાથે

આર/દીવાની સુધારણા અરજી નંબર ૫૫૬/૨૦૧૮

સાથે

આર/દીવાની સુધારણા અરજી નંબર ૫૫૭/૨૦૧૮

સાથે

આર/દીવાની સુધારણા અરજી નંબર ૫૫૮/૨૦૧૮

સાથે

આર/દીવાની સુધારણા અરજી નંબર ૫૫૯/૨૦૧૮

સાથે

આર/દીવાની સુધારણા અરજી નંબર ૫૬૦/૨૦૧૮

સાથે

આર/દીવાની સુધારણા અરજી નંબર ૫૬૧/૨૦૧૮

સાથે

આર/દીવાની સુધારણા અરજી નંબર ૫૬૨/૨૦૧૮

સાથે

આર/દીવાની સુધારણા અરજી નંબર ૫૬૩/૨૦૧૮

સાથે

આર/દીવાની સુધારણા અરજી નંબર ૫૬૪/૨૦૧૮

સાથે

આર/દીવાની સુધારણા અરજી નંબર ૫૬૫/૨૦૧૮

સાથે

આર/દીવાની સુધારણા અરજી નંબર ૫૬૬/૨૦૧૮

સાથે

આર/દીવાની સુધારણા અરજી નંબર ૫૬૭/૨૦૧૮

સાથે

આર/દીવાની સુધારણા અરજી નંબર ૫૬૮/૨૦૧૮

મંજૂરી અને સર્હી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ એ. જે. શાસ્ત્રી

=====

૧	શું સ્થાનિક સમાચારપત્રોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે છે?	હા.
૨	પત્રકારને સંદર્ભ કરવામાં આવશે કે નહીં?	હા.
૩	શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની ઉચિત નકલ જોવા માંગે છે?	ના.
૪	શું આ કેસમાં ભારતનું બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ આદેશના અર્થઘટને સંબંધિત કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે ?	ના.

=====

પટેલ વેનાભાઈ મોહનભાઈ

વિરુદ્ધ

ઉત્તર ગુજરાત યુનિવર્સિટી અને ૧ અન્ય (ઓ)

=====

ઉપસ્થિતિ :

સી.આર.એ. નંબરો ૫૪૭, ૫૫૮ થી ૫૬૭/૨૦૧૮

અરજદાર (ઓ) નંબર ૧ માટે શ્રી મેહૂલ એચ રાઠોડ (૭૦૧).

અરજદાર (ઓ) નંબર ૧ માટે સુશ્રી નીલમ એન. ચૌહાણ (૬૬૩૫).

સામાવાળા (ઓ) નંબર ૧ માટે શ્રી નિશિત પી. ગાંધી (૬૯૪૬).

સામાવાળા (ઓ) નંબર ૨ માટે એજીપી શ્રી આદિત્ય જાડેજા.

સી.આર.એ. નંબરો ૫૪૮ થી ૫૫૭ & ૫૬૯/૨૦૧૮

અરજદાર (ઓ) નંબર ૧ માટે શ્રી મેહૂલ એચ રાઠોડ (૭૦૧).

અરજદાર (ઓ) નંબર ૧ માટે સુશ્રી નીલમ એન. ચૌહાણ (૬૬૩૫).

સામાવાળા (ઓ) નંબર ૧ માટે શ્રી નિશિત પી. ગાંધી (૬૯૪૬).

સામાવાળા (ઓ) નંબર ૨ માટે એજીપી સુશ્રી સ્નુષા જોશી.

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ એ. જે. શાસ્ત્રી

તારીખ:૦૭/૦૫/૨૦૧૯

મૌખિક સામાન્ય ચુકાદો

૧. સિવિલ રિવિઝન અરજીઓનું આ જૂથ કાયદા અને હકીકતના સામાન્ય પ્રશ્નમાંથી ઉદ્ભવે છે, તેથી, બંને પક્ષોએ સામાન્ય વ્યવસ્થા દ્વારા તેની સાથે વ્યવહાર કરવા અને નિર્ણય લેવા વિનંતી કરી હતી.જેના પરિણામે, તમામ નાગરિક સંશોધન અરજીઓને નાગરિક સંશોધન અરજી નંબર ૫૪૭/૨૦૧૮ ને મુખ્ય બાબત તરીકે ગણવામાં આવે છે.મુખ્ય બાબતમાં નિર્ણય તમામ સંલગ્ન નાગરિક સુધારણા અરજીઓની ફરિયાદને નિયંત્રિત કરશે.તેથી, હકીકતો મુખ્ય બાબતમાંથી લેવામાં આવે છે.

૨. સિવિલ રિવિઝન એપ્લિકેશન નંબર ૫૪૭/૨૦૧૮ ના અરજદારે સિવિલ પ્રોસિજર કોડની કલમ ૧૧૫ હેઠળ આ અદાલતના અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કર્યો છે, જેમાં તારીખ ૦૮/૦૩/૨૦૧૮ ના વિવાદિત સામાન્ય આદેશની કાયદેસરતા અને માન્યતાને પડકારવામાં આવી છે અને નીચેની રાહત માંગવામાં આવી છે:

"એ. ~~તમામ સ્વામીઓનામદાર કોર્ટ~~ આ અરજી સ્વીકારીને ~~ખુશ થઈ સંકે~~
~~છેકૃપા કરે.~~

બી. ~~સર્જન પ્રિન્સિપલ સિવિલ જજવિદ્વાન પ્રિન્સિપાલ સિવિલ જજ,~~
પાટણ દ્વારા એલએઆર એક્ટિવિશન એપ્લિકેશન નંબર ૩૪ થી

૫૬/૨૦૧૨ માં પસાર કરવામાં આવેલા વિવાદિત સામાન્ય આદેશને તમામ પરિણામી અસરો સાથે રદ કરવા માટે સમાર-લોર્ડશીપ્સનામદાર કોર્ટ ખુશ થઈ શકે છેકૃપા કરે, જ્યાં સુધી તે અરજદારોના દાવાઓને નકારી કાઢે છે અને વધુમાં જાહેર કરવામાં આનંદ થાય છે કે અરજદારો એલએક્યુ એક્ટિઝક્યુશન એપ્લિકેશન નંબર ૫૪/૨૦૧૨ (ત્યારબાદ સુધારેલ) માં વિનંતી કરાયેલ વળતરની વસૂલાત માટે હકદાર છે, જેમ કે વિવાદિત આદેશમાં સર્નિડ એક્ટિઝક્યુટિંગ કોર્ટવિદ્વાન અમલ બજવણી અદાલત દ્વારા નોંધાયેલ વ્યાજની કોઈ કપાત વિના અને પ્રતિવાદી નંબરને નિર્દેશ આપવા માટે ખુશી થશે. ૧ સર્નિડ એક્ટિઝક્યુટિંગ કોર્ટવિદ્વાન અમલ બજવણી અદાલત સમક્ષ બાકી રકમ તાત્કાલિક જમા કરાવવી, સર્નિડ એક્ટિઝક્યુટિંગ કોર્ટવિદ્વાન અમલ બજવણી અદાલતને અમલની કાર્યવાહી સાથે તાત્કાલિક આગળ વધવા માટે વધુ નિર્દેશો સાથે;

સી. આ અરજીનો સ્વીકાર, સુનાવણી અને અંતિમ નિકાલ બાકી છે, આ માનનીય અદાલત દ્વારા યોગ્ય અને યોગ્ય માનવામાં આવે તેવી કોઈપણ શરતો પર અરજદારોના દાવાઓને નકારી કાઢવા માટે સર્નિડ પ્રિન્સિપલ સિવિલ જજવિદ્વાન પ્રિન્સિપાલ સિવિલ જજ, પાટણ દ્વારા એલ.એ.આર. એક્ટેક્યુશન એપ્લિકેશન નંબર ૩૪ થી ૫૬/૨૦૧૨ માં પસાર કરાયેલા

વિવાદિત સામાન્ય આદેશના અમલ, સંચાલન અને અમલીકરણ પર રોક
લગાવવા માટે ~~તમામ લોર્ડશીપ્સના~~ નામદાર કોર્ટ ખુશ થઈ શકે છે કહેવા કરે;

ડી. ~~તમામ સ્વામીઓના~~ નામદાર કોર્ટ ન્યાયના હિતમાં આવા અન્ય અને વધુ
આદેશ પસાર કરવા માટે ~~ખુશ થઈ શકે છે~~ કહેવા કરે જે આ માનનીય
અદાલત માટે યોગ્ય માનવામાં આવે.

૩. વિવાદ ઊભો કરતી હકીકતો એ છે કે તત્કાલીન જિલ્લા મહેસાણાના તાલુકા
પાટણના ગામ સમાલપતિ અને માતરવાડી ખાતે ઉત્તર ગુજરાત યુનિવર્સિટીનું
મુખ્ય મથક અને શિબિરો સ્થાપવાના હેતુથી જમીન હસ્તગત કરવાનો ઇરાદો
જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો અને તે હેતુ માટે, જમીન સંપાદન અધિનિયમ,
૧૮૯૪ (ટૂંકમાં 'અધિનિયમ') ની કલમ ૪ હેઠળ ૨૩/૦૫/૧૯૮૭ ખસના રોજ
જાહેરનામું બહાર પાડવામાં આવ્યું હતું. આ કલમ ૪ ની સૂચના પછી યોગ્ય
સરકાર દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલ ૧૨/૦૫/૧૯૮૮ ખસના રોજ અધિનિયમ
હેઠળ કલમ ૬ ની સૂચના આપવામાં આવી હતી. તે અરજદારનો કેસ છે કે
પ્રતિવાદીઓએ કાયદાની કલમ ૧૭ હેઠળ તાકીદની કલમ લાગુ કરી છે અને
૧૨/૦૧/૧૯૯૫ ખસના રોજ કાયદાની કલમ ૧૧ હેઠળ પ્રતિવાદી નંબર ૨ દ્વારા
ચુકાદો પસાર કરતા પહેલા ઉક્ત જમીનનો કબજો લીધો છે. વર્તમાન અરજદારો
સહિત કેટલાક અસરગ્રસ્ત જમીન ધારકોએ આ અદાલત સમક્ષ રિટ અરજીઓ

દાખલ કરીને તેને પડકાર્યો છે, જેમાં આ અદાલતને વચગાળાની રાહતનો કબજો આપવા માટે ખુશી થઈ હતી, પરંતુ સંપાદન માટેની કાર્યવાહી સામે કોઈ વચગાળાની રાહત આપવામાં આવી ન હતી.તેથી, અરજદારો દ્વારા આ કેસની દલીલ કરવામાં આવે છે કે જમીન સંપાદન માટેની કાર્યવાહી ચાલુ રાખવાના સંદર્ભમાં સમગ્ર કાર્યવાહી દરમિયાન કોઈ વચગાળાની રાહત કાર્યરત નહોતી અને આવી કાર્યવાહીને ક્યારેય કોઈ વચગાળાની રાહત દ્વારા અટકાવવામાં આવી ન હતી.તે અરજદારોનો કેસ છે કે ૨૧/૦૮/૧૯૯૬ [પરના રોજ](#) પ્રતિવાદી નંબર ૨એ, એલએફ્યુ કેસ નંબર ૧/૧૯૮૭ (ભાગ-II) માં કાયદાની કલમ ૧૧ હેઠળ એક સામાન્ય ચુકાદો પસાર કર્યો હતો અને અરજદારોને વળતરની નજીવી રકમ આપી હતી અને વળતરની આ નજીવી રકમથી અસંતુષ્ટ અનુભવીને, વર્તમાન અરજદારોએ અન્ય દાવેદારો સાથે જમીન સંદર્ભો દાખલ કરીને કાયદાની કલમ ૧૮ હેઠળ સંદર્ભ અદાલતનો સંપર્ક કર્યો હતો અને વર્તમાન મુખ્ય બાબતના સંદર્ભમાં, એલ.એ.આર. નંબર 'એલ.એ.આર. નંબર ૮૪૪/૧૯૯૭' હતો.આ સંદર્ભોને એકીકૃત કરવામાં આવ્યા હતા અને ૦૧/૦૮/૨૦૦૨ પરના એક સામાન્ય ચુકાદા અને આદેશ દ્વારા, સંદર્ભ અદાલતે તમામ સંદર્ભોને મંજૂરી આપીને ખુશી વ્યક્ત કરી હતી અને પ્રતિવાદીઓને બજાર મૂલ્ય + અન્ય વૈધાનિક લાભ અને વ્યાજ તરીકે રૂપિયા ૧૦૯ અને ૩૦ પૈસાના વધારાના વળતરની ચૂકવણી કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો.

૩.૧ ૦૧/૦૮/૨૦૦૨ તારીખના આ સામાન્ય ચુકાદા અને ચુકાદાને પ્રતિવાદી-યુનિવર્સિટી દ્વારા વિવિધ પ્રથમ અપીલને પ્રાધાન્ય આપીને આ અદાલત સમક્ષ પડકારવામાં આવ્યો હતો અને પ્રથમ અપીલના ઉક્ત જૂથનું નેતૃત્વ પ્રથમ અપીલ નંબર ૨૬૧૩/૨૦૦૩ દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું. ફર્સ્ટ અપીલ્સનું આ જૂથ આ અદાલતની ડિવિઝન બેન્ચ સમક્ષ વિચારણા માટે આવ્યું હતું અને ડિવિઝન બેન્ચ, એક સામાન્ય ચુકાદા અને આદેશ દ્વારા, તારીખ ૦૭/૦૮/૨૦૧૨, સંદર્ભ અદાલતના ચુકાદામાં થોડો ફેરફાર કરીને તમામ ફર્સ્ટ અપીલ્સને આંશિક રીતે મંજૂરી આપવા માટે ખુશ હતી. આ બે મુદ્દાઓ સિવાય, ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા કોઈ ફેરફાર કરવામાં આવ્યો ન હતો અને કોઈ ફેરફાર કરવામાં આવ્યો ન હતો અને ઉપરોક્ત વિષય સિવાય, સંદર્ભ અદાલતના સમગ્ર ચુકાદાની પુષ્ટિ થઈ હતી. ડિવિઝન બેન્ચે જમીનના બજાર મૂલ્યના સંદર્ભમાં, સંદર્ભ અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા રૂપિયા ૧૦૯ અને ૩૦ પૈસાને બદલે રૂપિયા ૬૦ પ્રતિ ચોરસ મીટર નક્કી કર્યા છે અને જ્યાં સુધી સોલેટિયમ પરના વ્યાજની રકમની વાત છે, તેને કાયદાની કલમ ૪ હેઠળ જાહેરનામાની તારીખને બદલે ૧૯/૦૮/૨૦૦૧ થી અમલમાં મૂકવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો અને આ ફેરફાર દ્વારા જ, ૦૧/૦૮/૨૦૦૨ તારીખના સમગ્ર ચુકાદાની પુષ્ટિ થઈ હતી. તે અરજદારોનો કેસ છે કે આ જ પ્રતિવાદી-યુનિવર્સિટીએ સર્વોચ્ચ અદાલત અને સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષ આ અદાલતના આ આદેશ પર હુમલો કર્યો હતો, જ્યારે એસએલપી (સી) નંબર ૫૧૮/૨૦૧૩ અને સંલગ્ન

એસએલપીનું મનોરંજન કરતી વખતે, તેને આંશિક રીતે મંજૂરી આપવા માટે ખુશ હતી અને જમીનનું બજાર મૂલ્ય ૧૦૦ રૂપિયા પ્રતિ ચોરસ મીટર નક્કી કરીને ચુકાદા અને ચુકાદામાં ફેરફાર કર્યો હતો અને સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા કોઈ પણ સ્વરૂપમાં અન્ય કોઈ ફેરફાર કરવામાં આવ્યો ન હતો.તેથી, ઉપરોક્ત થોડો ફેરફાર સાથે, સારમાં, સંદર્ભ અદાલતના મૂળ ચુકાદાની પુષ્ટિ થઈ અને સર્વોચ્ચ અદાલત સામાન્ય ચુકાદા અને તારીખ ૨૮/૦૧/૨૦૧૫ ના આદેશ દ્વારા તમામ એસ.એલ.પી. નો નિકાલ કરવા માટે ખુશ હતી.અરજદારોનો કેસ એ પણ છે કે આ અદાલત સમક્ષ પ્રથમ અપીલની પેન્ડન્સી દરમિયાન, પ્રતિવાદી-યુનિવર્સિટીએ વચગાળાના આદેશ માટે વિનંતી કરી હતી અને ડિવિઝન બેન્ચે ૧૨/૧૨/૨૦૦૩ ના આદેશ દ્વારા ૧૨ અઠવાડિયાના સમયગાળામાં વ્યાજ સાથે વળતર સાથે સંપૂર્ણ રકમ જમા કરવાની શરત પર સંદર્ભ અદાલતના ચુકાદાની કામગીરી પર રોક લગાવવાની ખુશી વ્યક્ત કરી હતી.પરંતુ અરજદારો દ્વારા એક સ્પષ્ટ નિવેદન આપવામાં આવ્યું હતું જેમાં કહેવામાં આવ્યું હતું કે ૦૫/૦૩/૨૦૦૪ [ખસ્ના રોજ](#) ૧૨ અઠવાડિયાનો સમયગાળો પૂરો થઈ ગયો છે, પરંતુ પ્રતિવાદી-યુનિવર્સિટી દ્વારા કોઈ રકમ જમા કરવામાં આવી નથી.જો કે, ૦૨/૦૪/૨૦૦૪ [ખસ્ના રોજ](#), આંશિક રીતે એક સામટી રકમ જમા કરવામાં આવી હતી અને ૧૯/૦૪/૨૦૦૪ ના વચગાળાના આદેશ દ્વારા, ૧૦/૦૫/૨૦૦૪ [ખસ્ના રોજ](#) અથવા તે પહેલાં વ્યાજ, ખર્ચ અને વળતર સાથે ૨૧ રૂપિયા પ્રતિ ચોરસ મીટરની વહેંચણી કરવામાં આવી હતી અને બાકીની ખોટ

૧૫/૦૬/૨૦૦૪ સુધી જમા કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો.પરંતુ પ્રતિવાદી-યુનિવર્સિટીએ કમનસીબે તે રકમ જમા પાડ કરી ન હતી અને તેની પોતાની વસિયત પર ૧૭/૦૮/૨૦૦૪ ની એક સામટી રકમ સામે જમા કરી હતી.તેથી, હકીકતમાં, પ્રતિવાદી-યુનિવર્સિટીએ, અરજદારોના જણાવ્યા અનુસાર, સતત ડિફોલ્ટ કર્યા છે અને પોતાની રીતે કાર્યવાહી કરી છે.

૩.૨ વધુ એક કેસ જે અરજદારો દ્વારા રજૂ કરવામાં આવ્યો છે તે એ છે કે વચ્ચે, અરજદારો-અરજદારોએ આ અદાલત દ્વારા પસાર કરાયેલા ચુકાદા અને આદેશ અનુસાર રકમનો દાવો કરવા માટે એક્ઝિક્યુટિંગ કોર્ટ સમક્ષ એક્ઝિક્યુશન એપ્લિકેશન નંબર ૫૧/૨૦૧૨ દાખલ કર્યો છે.પરંતુ પછી, ૧૧/૦૮/૨૦૧૪ [ખસ્ના રોજ](#), એક્ઝિક્યુટિંગ કોર્ટે ફાંસીની કાર્યવાહી બંધ કરવાનો આદેશ આપ્યો કારણ કે રકમ મહેસાણાની જમીન સંદર્ભ અદાલતમાં જમા કરવામાં આવી હતી અને ઉપરોક્ત રકમ પાટણની એક્ઝિક્યુટિંગ કોર્ટમાં ટ્રાન્સફર કરવામાં આવી ન હતી.આના પરિણામે, અન્ય દાવેદારો સાથેના અરજદારોએ અન્ય તમામ સી. આર. એ. સાથે ફરીથી સિવિલ રિવિઝન એપ્લિકેશન નંબર ૪૨૭/૨૦૧૫ દ્વારા આ અદાલતનો સંપર્ક કર્યો હતો અને ત્યારબાદ, કોર્ટ તમામ સી. આર. એ. ને મંજૂરી આપવા માટે ખુશ હતી અને તમામ ફિક્સ્ડ ડિપોઝિટને પાટણ ખાતેની એક્ઝિક્યુટિંગ કોર્ટમાં ટ્રાન્સફર કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો અને વધુમાં એક્ઝિક્યુટિંગ કોર્ટને અમલની કાર્યવાહી સાથે આગળ વધવાનો નિર્દેશ આપ્યો

હતો.અરજદારોનો કેસ એ પણ છે કે સર્વોચ્ચ અદાલતે આ અદાલતના ચુકાદા અને આદેશમાં ફેરફાર કર્યો હોવાથી, તેના પરિણામે, અરજદારોએ ઉપરોક્ત આદેશને અનુસરીને અમલની અરજીઓમાં સુધારો કર્યો છે અને અમલની કાર્યવાહીમાં સુધારા મુજબ વધુ દાવો માંગ્યો છે.સુધારા પછી દાવો કરવામાં આવેલી કુલ રકમ આ મુખ્ય મામલાના અરજદારોના કેસના સંદર્ભમાં ૬૬૪૯૩૧૦ રૂપિયા આવે છે અને ત્યારબાદ, જ્યારે સર્વોચ્ચ અદાલત સુધી સંદર્ભ અદાલતના મૂળ ચુકાદાની પુર્તિ થઈ ત્યારથી અમલની કાય વાહી ચાલી હતી.પરંતુ પછી, કમનસીબે, અરજદારોના જણાવ્યા અનુસાર, ૦૯/૦૩/૨૦૧૮ પરના રોજ એક સામાન્ય આદેશ પસાર કરીને, કાર્યકારી અદાલતે અરજદારોના દાવાને આંશિક રીતે મંજૂરી આપીને ખુશી વ્યક્ત કરી હતી અને પ્રતિવાદી-યુનિવર્સિટી દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી ગણતરીઓ પર માત્ર યાંત્રિક રીતે આધાર રાખીને દાવાને આંશિક રીતે નકારી કાઢ્યો હતો અને અંતિમ ચુકાદો પસાર કરવામાં આવ્યો હતો.તેનો સારાંશ અહીં પછી પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવ્યો છે:

"દાવો કરવામાં આવેલી કુલ રકમમાંથી માત્ર ૧૨૦૮૦૩૦ રૂપિયા અરજદારોને ચૂકવવાનો આદેશ આપવામાં આવ્યો હતો, (એટલે કે પ્રતિવાદી યુનિવર્સિટી દ્વારા જમા કરવામાં આવેલી રકમ).

અમલની અરજીના અવકાશની બહાર અને ચુકાદાની વિરુદ્ધ, **સર્વિસ એડિક્ઝક્યુટિંગ કોર્ટવિદ્વાન અમલ બજવણી અદાલત**ે ગેરકાયદેસર રીતે જાહેર કર્યું અને જણાવ્યું કે અરજદારો યુનિવર્સિટી દ્વારા જમા કરવામાં આવેલી રકમ (એફ. ડી. આર. માં રોકાણ) પરના વ્યાજ માટે હકદાર નથી, પરંતુ અરજદારો માત્ર તે જ રકમ પર વ્યાજ મેળવવા માટે હકદાર છે જે યુનિવર્સિટી દ્વારા માનનીય અદાલતના આદેશ/ચુકાદા અનુસાર જમા કરવામાં આવતી નથી.

અમલની અરજીના અવકાશની બહાર અને ચુકાદાની વિરુદ્ધ, **સર્વિસ એડિક્ઝક્યુટિંગ કોર્ટવિદ્વાન અમલ બજવણી અદાલત**ે વધુમાં જાહેર કર્યું અને ચુકાદો આપ્યો કે અરજદારો ૧૯૮૮ થી ૧૦/૦૮/૧૯૯૪ સુધીના સમયગાળા માટે વ્યાજ માટે હકદાર નથી, જે દરમિયાન આ માનનીય અદાલતનો સ્ટે સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નંબર ૪૨૪૩/૧૯૮૮ માં અમલમાં હતો અને તેથી, ઉપરોક્ત સમયગાળો વ્યાજની ગણતરીમાંથી કાપવામાં આવશે.

અરજદારોને વિવાદિત આદેશમાં નિર્દેશ મુજબ વ્યાજની નવી ગણતરી કર્યા પછી બાકીની બાકી રકમની વસૂલાત માટે નવી અમલ કાર્યવાહી દાખલ કરવાની સ્વતંત્રતા આપવામાં આવી હતી.

૩.૩ તે આ સામાન્ય આદેશ છે જે એક્ઝિક્યુટિંગ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવ્યો છે, જે વર્તમાન અરજદારો દ્વારા આ સી. આર. એ. ના જૂથમાં અન્ય દાવેદારો સાથે રજૂ કરાયેલ વર્તમાન સી. આર. એ. નો વિષય છે.

જ. અરજદારો વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી મેહુલ રાઠોડે ભારપૂર્વક દલીલ કરી છે કે તે કાયદાની સ્થાયી સ્થિતિ છે કે કાર્યકારી અદાલત હુકમના અવકાશથી આગળ વધી શકતી નથી જે અંતિમતાને પ્રાપ્ત કરી હતી અને આ કિસ્સામાં, સર્વોચ્ચ અદાલત સુધી અને તેથી, સર્વોચ્ચ અદાલતના આદેશના વળતરમાં ઘટાડો કરવાનો આદેશ સંપૂર્ણપણે અધિકારક્ષેત્ર વગરનો છે. વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે સમગ્ર રેકૉર્ડનું વિશ્લેષણ કર્યા પછી, સંદર્ભ અદાલતે કાયદાની કલમ ૧૮ હેઠળ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કર્યો છે, જેના ચુકાદાની આ અદાલતની ખંડપીઠે તપાસ કરી છે અને તેમાં ફેરફાર કરવામાં આવ્યો હતો અને કાર્યવાહી સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષ કરવામાં આવી હતી, જેમાં દેશની અંતિમ અદાલતે પણ કેટલાક ફેરફારો સાથે મૂળ ચુકાદાની પુષ્ટિ કરી છે અને જેમ કે, જ્યારે આ અદાલતની ખંડપીઠે અને સર્વોચ્ચ અદાલતે ન્યાયિક શિસ્ત અને હસ્તક્ષેપના અવકાશના ભાગરૂપે આ જ ચુકાદાની એટલે કે ૦૧/૦૮/૨૦૦૨ ના ચુકાદાની તપાસ કરી છે, ત્યારે કાર્યકારી અદાલત તેનાથી આગળ જવાનો પ્રયાસ કરી શકી ન હોત. તેની સત્તાનો વ્યાપ અને જેમ કે, આ અધિકારક્ષેત્ર

વિનાનો આદેશ હોવાથી, કાયદાના સ્થાયી સિદ્ધાંતની વિરુદ્ધમાં, વિવાદિત આદેશને રદ કરવામાં આવે છે અને પુનરાવર્તન અરજીમાં માંગવામાં આવેલી પરિણામી રાહત સાથે અલગ રાખવામાં આવે છે.

૪.૧ વિદ્વાન વકીલ શ્રી મેહુલ રાઠોડે વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે અહીં એક એવો કેસ છે જેમાં ફરજિયાત સંપાદનના ભાગરૂપે, અરજદારોની મૂલ્યવાન જમીનને કટોકટીની કલમ લાગુ કરીને છીનવી લેવામાં આવી છે અને તેની સામે, ખૂબ જ ઓછી રકમ આપવામાં આવી હતી જે અરજદારોના હાથમાં પણ પ્રાપ્ત થઈ નથી.તેથી, કાર્યકારી અદાલતે અરજદારોની દુર્દશાની પ્રશંસા કરવી જોઈતી હતી.વિદ્વાન વકીલે વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે કલમ ૨૧ (એ) (૧) ની જોગવાઈને ધ્યાનમાં રાખીને રકમ સંબંધિત મુદ્દો પણ માત્ર સંદર્ભ અદાલત દ્વારા જ નહીં, પરંતુ આ અદાલતની ખંડપીઠે પણ હાથ ધર્યો છે અને ઉપરોક્ત મુદ્દાને એસએલપીના નિકાલ સમયે અંતિમ સ્વરૂપ આપવામાં આવ્યું છે અને તેથી, તે અમલ કરનાર અદાલત માટે હુકમનામા સાથે છેડછાડ કરવા માટે ખુલ્લો રહેશે નહીં જે અંતિમતા પ્રાપ્ત કરી ચૂક્યો છે અને તેથી, 'અંતિમતા' ના સિદ્ધાંતને ધ્યાનમાં રાખીને, અમલ કરનાર અદાલત સર્વોચ્ચ અદાલત સુધી પહેલેથી જ પુષ્ટિ કરવામાં આવેલી રકમને ઘટાડી શકી ન હોત.

૪.૨ વિદ્વાન વકીલ શ્રી મેહુલ રાઠોડે રજૂઆત કરી છે કે બંને પક્ષો દ્વારા આપવામાં આવેલી ગણતરીઓની કાયદાની કલમ ૨૩ (૧-એ) હેઠળ સમાવિષ્ટ જોગવાઈને લાગુ કરીને પ્રતિવાદી-યુનિવર્સિટીની ગણતરીને સ્વીકારવાને બદલે, કાર્યકારી અદાલત દ્વારા વિસ્તૃત તપાસ થવી જોઈએ અને તેથી, વિવાદિત આદેશ પસાર કરવામાં કાર્યકારી અદાલત દ્વારા સ્પષ્ટ ભૂલ કરવામાં આવી છે. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે સમગ્ર કાર્યવાહી દરમિયાન, સંપાદનની પ્રક્રિયા પૂર્ણ કરવાના સંદર્ભમાં કોઈ સ્ટે મૂકવામાં આવ્યો ન હતો અને જેમ કે, તે અરજદારોના મુકદ્દમાને કારણે નથી, સંપાદનની પ્રક્રિયા કોઈપણ સમયે અટકાવવામાં આવે છે અને તેથી, આ અદાલતમાં જે કાર્યવાહી બાકી હતી તેને ધ્યાનમાં રાખીને, એક્ઝિક્યુટિંગ કોર્ટ સર્વોચ્ચ અદાલતમાં પહેલેથી જ આપવામાં આવેલી અને પુષ્ટિ કરવામાં આવેલી રકમને ઘટાડવાનું બહાનું શોધી શકતી નથી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે પ્રશ્નમાં જમીનનો ભાગ મગફળીના ભાવમાં વ્યવહારીક રીતે છીનવી લેવામાં આવ્યો છે અને તેમાંના મોટા ભાગનાને જમીનવિહોણા વ્યક્તિઓ તરીકે મૂકવામાં આવ્યા છે અને તેમને વધુ નુકસાન પહોંચાડવાના ભાગરૂપે, કાર્યકારી અદાલતે ખોલવામાં ન આવી હોવા છતાં, તે રકમમાં ઘટાડો કર્યો છે જે ક્વાયત સંપૂર્ણપણે બિનજરૂરી છે અને કાયદાના કોઈપણ પ્રસ્તાવ દ્વારા માન્ય નથી અને તેથી, પ્રશ્નમાંનો આદેશ સુધારવાને પાત્ર છે.

૪.૩ વિદ્વાન વકીલ શ્રી મેહૂલ રાઠોડે વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે હુકમની કાયદેસરતા અને ચોકસાઈ પર અમલ કરતી અદાલત દ્વારા કાર્યવાહી કરી શકાતી નથી અને કાયદાની કલમ ૨૩ (૧-એ) હેઠળ સમાવિષ્ટ જોગવાઈને જોતા પાણ, વધુ ઘટાડો કરવામાં આવ્યો હતો અને તે ઉપરાંત, સંદર્ભ અદાલત તેમજ આ અદાલતની ખંડપીઠે જે ચુકાદાઓ આપ્યા છે, તેમાં પાણ ચોક્કસ મુદ્દાઓ પર કાર્યવાહી કરવામાં આવી છે અને સ્પષ્ટતા કરવામાં આવી છે અને ઉપરોક્ત નિર્ણયોમાં સમાવિષ્ટ કેટલાક ફકરાનો ઉલ્લેખ કરીને, એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે ચુકાદામાં કોઈ અસ્પષ્ટતા નથી જે અંતિમતા પ્રાપ્ત કરી છે. અને, તેથી, કાર્યકારી અદાલતે કાયદાની સત્તા વિના કામ કર્યું છે.આ ઉપરાંત, વર્તમાન કાર્યવાહીમાં અહીં જે મુદ્દો ઉઠાવવામાં આવ્યો છે તે તે સમયે ઉઠાવવામાં આવ્યો ન હતો જ્યારે એક્ઝિક્યુટિંગ કોર્ટ સમક્ષ હરીફાઈ કરવામાં આવી હતી અને તેથી, એક્ઝિક્યુટિંગ કોર્ટ મૂળ હુકમનામું બદલીને નવો હુકમનામું પસાર કરી શકતી નથી જેણે સર્વોચ્ચ અદાલત સુધી અંતિમતા પ્રાપ્ત કરી છે.વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી છે કે તે સ્થાયી કાયદો છે કે અદાલતમાં જમા કરાયેલી રકમને હુકમની સંતોષ તરીકે સમજી શકાતી નથી અને જેમ કે, સી. પી. સી. ના આદેશ ૨૧ નિયમ ૧ હેઠળ સમાવિષ્ટ જોગવાઈ સૂચવે છે, યુનિવર્સિટી દ્વારા માત્ર થાપણને હુકમની સંતોષ તરીકે ગણી શકાય નહીં.વિદ્વાન વકીલે વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે જે રકમ સંદર્ભ અદાલત દ્વારા નક્કી કરવામાં આવી છે અને સર્વોચ્ચ અદાલત સુધી તેમાં ફેરફાર કરવામાં આવ્યો છે, તે વાજબી, પર્યાપ્ત અને વાજબી વળતર છે, જેને

માત્ર મૂળ જોગવાઈની જોગવાઈનો ઉલ્લેખ કરીને ઘટાડવું ન જોઈએ.કલમ ૨૩ (૧-એ) ની જોગવાઈને અલગથી વાંચી શકાતી નથી.આના પરિણામે, એક્ઝિક્યુટિંગ કોર્ટ દ્વારા આદેશ પસાર કરવામાં સંપૂર્ણ ગેરકાયદેસરતા છે.પોતાની દલીલને સાબિત કરવા માટે, વિદ્વાન વકીલ શ્રી મેહુલ રાઠોડે નીચેના નિર્ણયો પર આધાર રાખ્યો છે:

- (૧) ગુજરાત રાજ્ય વિરુદ્ધ વલ્લભ મોહન, ૨૦૧૧ (૦) GLHEL-HC ૨૨૪૪૫૮ માં નોંધાયેલ.
- (૨) દિલેશ્વર સાહુ અને અન્યો વિરુદ્ધ જમીન સંપાદન અધિકારી, સંબલપુર, એ. આઈ. આર. ૧૯૮૯ ઓરિશા જુમાં અહેવાલ આપ્યો હતો.
- (૩) પી. એસ. એલ. રામનાથન ચેટ્ટિયાર અને અન્યો વિરુદ્ધ ઓ. આર. એમ. પી. આર. એમ. રામનાથન ચેટ્ટિયાર, એ. આઈ. આર. ૧૯૬૮ એસ. સી. ૧૦૪૭ માં અહેવાલ આપ્યો હતો.
- (૪) ગુજરાત રાજ્ય વિરુદ્ધ ગંગાજી રામજી, ૧૯૯૫ (ઓ) જી. એલ. એચ. ઈ. એલ.-એચ. સી. ૨૧૪૫૬૫માં નોંધાયેલ.
- (૫) હરિયાણા રાજ્ય વિરુદ્ધ કે. એલ. પસરીયા, ૧૯૯૮માં અહેવાલ (૪૬) ડી. આર. જે. (દિલ્લી હાઈકોર્ટ)
- (૬) મીનાક્ષી સક્સેના અને અન્ય વિરુદ્ધ ઈસીજીસી લિમિટેડ, (૨૦૧૮) ૭ એસ. સી. સી. ૪૭૯ માં અહેવાલ આપ્યો હતો.

૪.૪ આ નિર્ણયોનો ઉલ્લેખ કરીને એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે પ્રથમ દષ્ટિએ મજબૂત કેસ છે અને પડકાર હેઠળનો આદેશ દેખીતી રીતે અમાન્ય છે, ન્યાયના હિતમાં પુનરાવર્તન અરજીઓને મંજૂરી આપવામાં આવી શકે છે.

૫. અરજદારો માટે વિદ્વાન વકીલ દ્વારા લેવામાં આવેલા વલણને પહોંચી વળવા માટે, પ્રતિવાદી-યુનિવર્સિટી વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી નિશિત પી. ગાંધીએ દલીલ કરી છે કે આવી પરિસ્થિતિમાં, જ્યારે પણ રકમ નક્કી કરવા માટે કોઈ લીવરેજ ખોલવામાં આવે છે, ત્યારે તે હંમેશા એક્ઝિક્યુટિંગ કોર્ટ પર હોય છે કે તે કિંમત અને વળતર નક્કી કરે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે કાયદા હેઠળ જે વૈધાનિક લાભોની પુષ્ટિ કરવામાં આવે છે તેની હંમેશા તપાસ કરી શકાય છે અને તે કાર્યકારી અદાલત દ્વારા નક્કી કરી શકાય છે અને તેથી, નીચેની અદાલત દ્વારા કરવામાં આવેલી કોઈપણ પ્રકારની ગેરકાયદેસરતા નથી. પ્રતિવાદી-યુનિવર્સિટીના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા દલીલ કરવામાં આવે છે કે કલમ ૨૩ (૧-એ) ના સ્પષ્ટીકરણ પર નજીકથી નજર નાખવાથી તે સ્પષ્ટ થશે કે દાવેદારને ચૂકવવાપાત્ર રકમની તપાસ કરવી અને તેના પર પહોંચવું તે માત્ર કાર્યકારી અદાલતના કાર્યક્ષેત્રમાં જ છે અને તેથી, જ્યારે કલમ ૨૩ (૧-એ) ના સ્પષ્ટીકરણને ધ્યાનમાં રાખીને તે કવાયત સંપૂર્ણ રીતે ધ્યાનમાં રાખીને કરવામાં

આવે છે, ત્યારે એવું કહી શકાતું નથી કે નીચેની અદાલત દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશમાં કોઈ ગેરકાયદેસરતા છે.

૫.૧ વિદ્વાન વકીલ શ્રી નિશિત પી. ગાંધીએ વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે સંદર્ભ અદાલત તેમજ આ માનનીય અદાલત અને સર્વોચ્ચ અદાલતના આદેશોને જોતા, કલમ ૨૩ના સ્પષ્ટીકરણ સાથે વ્યવહાર કરવાના આવા મુદ્દાને કાર્યકારી અદાલત માટે ખુલ્લો મૂકવામાં આવ્યો છે અને પરિણામે, જ્યારે કાર્યકારી અદાલતે કલમ ૨૩ (૧-એ) સાથે જોડાયેલા સ્પષ્ટીકરણને ધ્યાનમાં રાખીને આદેશ પસાર કર્યો છે, ત્યારે કાર્યકારી અદાલત દ્વારા ભાગ્યે જ કોઈ ગેરકાયદેસરતા આચરવામાં આવી રહી છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે વિદ્વાન વકીલ કાર્યવાહી કરવાના અન્ય હુકમોની તુલનામાં કાર્યકારી અદાલતની સત્તાઓનું અર્થઘટન કરવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યા છે, તે જ સિદ્ધાંત વર્તમાન કેસમાં અહીં લાગુ થઈ શકતો નથી, ખાસ કરીને જ્યારે કલમ ૨૩ (૧-એ) સાથે જોડાયેલ સમજૂતી સ્પષ્ટ કરે છે કે આ સમયગાળાને કાર્યકારી અદાલત દ્વારા બાકાત રાખી શકાય છે અને તેથી, એવું ન કહી શકાય કે કાર્યકારી અદાલતે તેના અધિકારના અવકાશની બહાર કામ કર્યું છે. વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી છે કે જમીન સંપાદન અધિનિયમની યોજના હેઠળ, તબક્કાવાર નિર્ધારિત અધિકારીઓ સૂચવવામાં આવે છે અને તે યોજનાના એક ભાગ તરીકે, જ્યારે સંદર્ભ અદાલત કોઈ ચોક્કસ રકમના નિષ્કર્ષ પર પહોંચે છે, ત્યારે વળતરના અંતિમ નિર્ધારણ વિશેની

ગણતરી માત્ર કાર્યકારી અદાલત દ્વારા જ હાથ ધરવી પડશે અને તેથી, કલમ ૨૩ હેઠળની જોગવાઈનો અરજદારોનું પ્રતિનિધિત્વ કરતા વિદ્વાન વકીલ દ્વારા સંપૂર્ણપણે ખોટો અર્થઘટન કરવામાં આવે છે. એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું છે કે અહીં એક એવો કેસ છે જેમાં વર્ષ ૧૯૮૭માં કલમ ૪નું જાહેરનામું બહાર પાડવામાં આવ્યું હતું અને તાકીદની કલમ લાગુ કરવામાં આવી હોવા છતાં, કબજો માત્ર જાન્યુઆરી, ૧૯૯૫ના મહિનામાં જ યુનિવર્સિટીના હાથમાં આવ્યો હતો અને તેથી, આ અદાલત સમક્ષની કાર્યવાહી દરમિયાન જ્યારે સ્ટે અમલમાં હતો, ત્યારે કબજો લઈ શકાયો ન હતો અને તેથી, આવા સ્ટેને કારણે સમગ્ર સંપાદનની કાર્યવાહી અટકાવી દેવામાં આવી હતી અને તેથી, આ સમયગાળો બાકાત રાખવાને પાત્ર છે જેને કાર્યકારી અદાલત દ્વારા યોગ્ય રીતે સમજવામાં આવ્યો છે. તેથી, કબજો સામેના સ્ટેને ધ્યાનમાં લીધા વિના, આ અદાલત સમક્ષની કાર્યવાહીના આધારે, કાર્યવાહી બાકી હોવાથી, સંપાદનની કાર્યવાહી અટકાવી દેવામાં આવી હતી અને જણાવ્યું હતું કે, સમગ્ર સમયગાળાને કલમ ૨૩ (૧-એ) સાથે જોડાયેલ સમજૂતીના આધારે બાકાત રાખવાનો સમયગાળો ગણવામાં આવે છે, જે રકમ નક્કી કરવા માટે અદાલતને અમલમાં મૂકવા માટે માર્ગદર્શક પરિબલ છે.

પ.૨ વિદ્વાન વકીલ શ્રી નિશિત પી. ગાંધીએ રજૂઆત કરી છે કે જ્યારે કાયદો સ્પષ્ટ કરે છે, ત્યારે ઉપરોક્ત કાયદાના ઉદ્દેશને સામાન્ય સિદ્ધાંતો દ્વારા મંજૂરી

આપી શકાતી નથી કે અમલ કરતી અદાલત હુકમની પાછળ ન જઈ શકે.તેથી, નીચેની અદાલત દ્વારા કોઈપણ સ્વરૂપમાં કોઈ ભૂલ કરવામાં આવી નથી.તદનુસાર, પુનરાવર્તન અરજીઓ રદ કરી શકાય છે.

૫.૩ જે સમયગાળાને બાકાત રાખવામાં આવ્યો છે તેના સંદર્ભમાં ઉપરોક્ત રજૂઆત કરવામાં આવી હતી.પરંતુ જ્યાં સુધી વ્યાજ આપવામાં આવ્યું છે અને નક્કી કરવામાં આવ્યું છે, ત્યાં સુધી વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી છે કે કાયદાની કલમ ૩૪ હેઠળની જોગવાઈ વ્યાજની રકમ આપવા માટે માપદંડ હશે અને જેમ કે, કેટલાક નિર્ણયો પર આધાર રાખીને, વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી છે કે નીચેની અદાલત દ્વારા કોઈ ભૂલ કરવામાં આવી નથી.વિદ્વાન વકીલ શ્રી નિશિત પી. ગાંધીએ નીચેના નિર્ણયો પર આધાર રાખ્યો છે:

(૧) કેરળ હાઈકોર્ટનો નિર્ણય એલ. એ. અપીલ નંબર ૪૬૫/૨૦૦૮ માં આપવામાં આવ્યો હતો, જે ૧૦/૦૩/૨૦૧૦ [પરના રોજ](#) નક્કી કરવામાં આવ્યો હતો.

(૨) ભવન વાજા વિરુદ્ધ સોલંકી હનુજી ખોડાજી મનસંગ, ૧૯૭૨ (ઓ) જી. એલ. એચ. ઈ. એલ.-એસ. સી. ૩૪૮૯માં નોંધાયેલ

(૩) સુંદર વિરુદ્ધ ભારતનું સંઘ, ૨૦૦૧માં નોંધાયેલ (૩) GLH ૪૪૬

(૪) સુંદર વિરુદ્ધ ભારતનું સંઘ, (૨૦૦૧) ૭ એસ. સી. સી. ૨૧૧માં નોંધાયેલ

(પ) ગુરપ્રીત સિંહ વિરુદ્ધ ભારત સંઘ, (૨૦૦૬) ૮ એસ. સી. સી. ૪૫૭ માં
અહેવાલ આપ્યો

(ક) ઇવો એગ્રેલો વિરુદ્ધ ગોવા સરકાર, અહેવાલ (૨૦૧૧) ૧૧ એસ. સી. સી.
૫૦૬

(ગ) પ્રેમનાથ કપૂર વિરુદ્ધ નેશનલ ફર્ટિલાઇઝર્સ લિમિટેડ, અહેવાલ (૧૯૯૬)
૨ એસ. સી. સી. ૭૧

(૮) ભારતનું સંઘ વિરુદ્ધ બુધ સિંહ, (૧૯૯૫) ૬ એસ. સી. સી. ૨૩૩ માં
નોંધાયેલ

અને ઉપરોક્ત નિર્ણયોનો ઉલ્લેખ કરીને, એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે
પુનરીક્ષણ અરજીઓ યોગ્યતા વિનાની હોવાથી, નીચેની અદાલત દ્વારા પસાર
કરવામાં આવેલા આદેશની પુષ્ટિ કરીને તેને બરતરફ કરવામાં આવે. અન્ય કોઈ
રજૂઆત કરવામાં આવી નથી.

ક. સંબંધિત પક્ષકારો વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલોને સાંભળ્યા પછી અને
રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીનો અભ્યાસ કર્યા પછી, અદાલતને એક મુદ્દો નક્કી કરવા
માટે કહેવામાં આવે છે કે શું સંદર્ભ ચુકાદા પછી પણ, જેની થોડી ફેરફાર સાથે
સર્વોચ્ચ અદાલત સુધી પુષ્ટિ કરવામાં આવી છે, શું કાર્યકારી અદાલત રકમ
ઘટાડી શકે છે અથવા કાયદાની કલમ ૨૩ (૧-એ) અને કલમ ૩૪ સાથે

જોડાયેલ સમજૂતીની સહાય લઈને જે વળતર આપવામાં આવ્યું છે તેનાથી અલગ વળતર નક્કી કરી શકે છે કે કેમ. આ પ્રશ્ન સાથે વ્યવહાર કરતા પહેલા અને તેનો જવાબ આપતા પહેલા, કેટલાક સંજોગો કે જે રેકૉર્ડ પર સ્પષ્ટપણે પ્રતિબિંબિત થાય છે તે અહીં પછી અવલોકન કરવા પાત્ર છે:

(૧) અહીં એક એવો કેસ છે જેમાં સંદર્ભ અદાલતે કાયદાની કલમ ૧૮ હેઠળ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરતી વખતે એક એવોર્ડ પસાર કર્યો છે જે નીચે મુજબ છે:

"[૧] આ જમીન સંદર્ભોને આંશિક રીતે મંજૂરી છે.

[૨] એવો આદેશ આપવામાં આવે છે કે વિરોધીઓ વર્તમાન દાવેદારોને કૃષિ જમીન માટે ચોરસ મીટર દીઠ રૂપિયા ૧૦૯-૩૦ (રૂપિયા એકસો નવ અને ત્રીસ પૈસા) અને બિન-કૃષિ જમીન માટે રૂપિયા ૧૮૪-૦૦ (રૂપિયા એકસો એંસી પૈસા) એટલે કે એસ નંબર ૮૬૪, વિશેષ જમીન સંપાદન અધિકારી દ્વારા પહેલેથી જ આપવામાં આવેલા અને ચૂકવવામાં આવેલા વળતર ઉપરાંત વધારાના વળતર ચૂકવે. વ્યવસાયના નુકસાન માટે મુખ્ય એલ. એ. આર. ના દાવેદારોને વધુ ૩૦૦૦૦૦ રૂપિયા (ત્રણ લાખ રૂપિયા) ચૂકવવામાં આવશે.

[૩] વિરોધીઓને આ ચુકાદાના પેરા ૨૬ મુજબ અને જમીન સંપાદન અધિનિયમની કલમ ૨૩ [૧-એ] ની જોગવાઈઓ અનુસાર દાવેદારોને ઉપરોક્ત આપવામાં આવેલી રકમ પર ૧૨ ટકાના દરે વળતરની વધારાની રકમ ચૂકવવાનો આદેશ આપવામાં આવ્યો છે.

[૪] વિરોધીઓને વધુ નિર્દેશ આપવામાં આવે છે અને જમીન સંપાદન અધિનિયમની કલમ ૨૩ (૨) હેઠળની જોગવાઈઓ અનુસાર વળતરની વધારાની રકમ પર ૩૦ ટકાના દરે વળતરની રકમ ચૂકવવાનો આદેશ આપવામાં આવે છે.

[૫] આથી વિરોધીઓને આદેશ આપવામાં આવે છે કે તેઓ કબજો લેવાની તારીખથી અથવા આ ચુકાદાના પેરા (૨૪) માં ચર્ચા મુજબ સમયના સંદર્ભમાં કલમ ૪ હેઠળ જાહેરનામું પ્રકાશિત થવાની તારીખથી દર વર્ષે ૯ ટકાના દરે વધારાના વળતર (કલમ ૨૩ (૨) હેઠળ સોલેટિયમ સહિત) અને કલમ ૨૩ (૧-એ) હેઠળ ૧૨ ટકાના ભાવ વધારા પર વ્યાજ ચૂકવશે, પ્રથમ વર્ષ માટે અને ત્યારબાદ જમીન સંપાદન અધિનિયમની કલમ ૨૩ની જોગવાઈ અનુસાર અને ભારતની માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત અનુસાર ચૂકવવાપાત્ર કુલ રકમની પ્રાપ્તિ થાય ત્યાં

સુધી વાર્ષિક ૧૫ ટકાના દરે. સુંદર વિરુદ્ધ ભારત સંઘના કેસમાં સિવિલ અપીલ નંબર ૬૨૭૧/૧૯૯૮ માં અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે.

[૬] વિરોધીઓને આદેશ આપવામાં આવે છે અને નિર્દેશ આપવામાં આવે છે કે તેઓ આ ચુકાદાના પેરા (૨૬) મુજબ સર્વેક્ષણ નંબર ૮૬૭ માટે વળતરની રકમ જમા કરે અને તે રકમની હદ સુધી જમીન આપવા પર મુખ્ય એલએઆરના દાવેદારોને તે જ ચૂકવે.

[૭] વિરોધીઓને આદેશ આપવામાં આવે છે અને કર કાપ્યા વિના અને ૫ ટકા સરકારી હિસ્સો કાપ્યા વિના વળતરની કુલ રકમ જમા કરાવવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવે છે અને જો પહેલેથી જ કાપવામાં આવે તો આ સંદર્ભ અદાલતમાં જમા કરાવવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવે છે.

[૮] જમીન પહેલેથી જ હસ્તગત કરવામાં આવી છે અને મુખ્ય એલ. એ. આર. ના દાવેદારોને લાંબા સમયથી સર્વેક્ષણ નંબર ૮૬૭ સંબંધિત પુરસ્કારની રકમ ચૂકવવામાં આવી નથી તે હકીકતોને ધ્યાનમાં લેતા અને જમીન સંપાદન અધિનિયમની કલમ ૨૩ (૧-એ) મુજબ ૧૨ ટકા વધારાની રકમ ચૂકવવામાં આવી છે. તેથી, હું વિરોધીઓને નિર્દેશ આપું છું કે તેઓ આજથી છ મહિનાના સમયગાળાની અંદર એટલે કે ત્રણ

મહિનાની અંદર ૫૦ ટકા રકમ અને ત્યારબાદ ત્રણ મહિનાના સમયગાળાની અંદર બાકીની ૫૦ ટકા રકમની ચુકવણી કરે, જે અમારી પોતાની હાઈકોર્ટના પ્રથમ અપીલ નંબર ૧૫૨૧/૨૦૦૦ તારીખ ૧૬/૧૦/૨૦૦૧ માં આપેલા ચુકાદા મુજબ છે.

[૮] જો આ ચુકાદો મુખ્ય એલ. એ. આર. નંબર ૨૪૬/૦૧ ના દાવેદારો વચ્ચે હોય તો પરિચ્છેદ-૨૯માં ચર્ચા મુજબ વળતરની રકમનું વિતરણ કરવામાં આવશે.

[૧૦] વિરોધીઓ પણ પ્રમાણસર ખચ ચૂકવશે અને પોતાનો ખર્ચ ઉઠાવશે.

[૧૧] ૧૪ જી. એલ. એચ. ૫૩૭ માં નોંધાયેલા લેડી તારામતી વિરુદ્ધ સ્પેશિયલ લેન્ડ એક્ટિવઝન ઓફિસના કેસમાં માનનીય ગુજરાત હાઈકોર્ટના કુલ બેન્ચના નિર્ણયને ધ્યાનમાં રાખીને કોર્ટ-ફી સંબંધિત કોઈ આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો નથી, જેમાં ભવિષ્યમાં જો જરૂરી હોય તો દરેક કેસના દાવેદારો દ્વારા કોર્ટ-ફી ચૂકવવાનું લેખિત વચન આપવામાં આવ્યું છે.

[૧૨] તમામ કેસોમાં તે મુજબ એવોર્ડ તૈયાર કરવામાં આવે.

ઓગસ્ટ, ૨૦૦૨ ના આ પ્રથમ દિવસે આજે ખુદ્દી અદાલતમાં હસ્તાક્ષર કર્યા અને જાહેર કરવામાં આવ્યા.

તારીખ:૦૧/૦૮/૨૦૦૨

એસ. ડી./ – અવાચ્ય

મહેસાણા

(એમ. એસ. શેખ)

અધિક સહાયક ન્યાયાધીશ

મહેસાણા "

ઉપરોક્ત કાર્યકારી ભાગ તર્કની કેટલીક પૃષ્ઠભૂમિ ધરાવે છે જે પેરા ૨૬,૨૭ માં સમાયેલ છે જે મુદ્દા સાથે સુસંગત છે.તેથી, કોર્ટ હવે પછી તે જ પુનઃઉત્પાદન કરવાનું યોગ્ય માને છે:

"૨૬.વિદ્વાન વકીલ શ્રી શાહે ગંભીરતાપૂર્વક મારું ધ્યાન પેરા-૧૩ તરફ આકર્ષિત કર્યું છે, જેમાં સર્વેક્ષણ નંબર ૮૬૭ સંબંધિત શીર્ષક વિવાદાસ્પદ હોવાનું માનવામાં આવે છે અને સક્ષમ અધિકારી પાસેથી શીર્ષકની મંજૂરી પછી સર્વેક્ષણ નંબર ૮૬૭ માટે વળતરની રકમ ચૂકવવાનો આદેશ આપ્યો

છે, જેના માટે તેમણે કાયદાની કલમ ૩૦ અથવા ૩૧ હેઠળ સંદર્ભ માટે
 આ બાબતનો સંદર્ભ આપવાનું અવલોકન કર્યું હતું.તેમણે ગંભીરતાપૂર્વક
 રજૂઆત કરી હતી કે તાત્કાલિક કેસમાં શરૂઆતથી જ એટલે કે ૧૯૬૬થી
 સંપાદનની કાર્યવાહી પૂર્ણ થાય ત્યાં સુધી ઉપરોક્ત સર્વેક્ષણ નંબર ૮૬૭
 મૃતક દાવેદાર યુસુફભાઈ નૂરમોહમદ નંદોલિયાના નામે હતો.તેમને
 ઉપરોક્ત કાયદાની કલમ ૬,૮ અને ૧૨ (૨) હેઠળ નોટિસ આપવામાં
 આવી હતી. તેમણે મારું ધ્યાન એ ભૌતિક હકીકત તરફ દોર્યું છે કે જેનો
 કબજો પણ મૃતક યુસુફભાઈ પાસેથી મેળવવામાં આવે છે.મહેસૂલ રેકૉર્ડ
 અનુસાર ઉપરોક્ત સર્વેક્ષણ નંબર મૃતક યુસુફભાઈ નૂરમોહમદ
 નંદોલિયાના નામે છે, તેથી, નવા કાર્યકાળની જમીન કલેક્ટરની પૂર્વ
 મંજૂરી વિના બિન-હસ્તાંતરણીય હોવાના બહાનું હેઠળ ભાડૂત
 અધિનિયમની કલમ ૮૪ (સી) હેઠળ કાર્યવાહી શરૂ કરવા માટે
 મામલાતદાર તરફથી કોઈ કારણ નહોતું કે તે પણ ૩૫ વર્ષથી વધુ સમય
 પછી અને તેથી, સંપાદન અધિકારી માટે આવા તારણો રેકૉર્ડ કરવા
 અથવા ઉપરોક્ત અધિનિયમની કલમ ૩૦ અથવા ૩૧ હેઠળ સંદર્ભ
 આપવા માટે અવલોકન કરવાનું કોઈ કારણ નહોતું. તેમણે ૨૦૦૦ એ.
 આઈ. એચ. સી.-૪૬૨૦ (ગુજરાત) માં નોંધાયેલા પટેલ વીરાભાઈ
 દેવાભાઈ વિરુદ્ધ ગુજરાત કેસમાં આપેલા અમારા પોતાના હાઈકોર્ટના
 ચુકાદાને આધાર બનાવ્યો છે, જેમાં ૧૦ વર્ષ પછી શરૂ કરવામાં આવેલી

કાર્યવાહીને બિનટકાઉ ગણાવી હતી, તેથી, હસ્તગત જમીન સર્વેક્ષણ નંબર ૮૬૭ના સંદર્ભમાં ૩૫ વર્ષથી વધુ સમય પછી ટેનન્સી એક્ટની કલમ ૮૪ (સી) હેઠળ શરૂ કરવામાં આવેલા તાત્કાલિક કેસમાં કાર્યવાહી, જે ૧૯૬૬થી વર્ષ ૧૯૯૬ સુધી સંપાદનની કાર્યવાહી પૂર્ણ થાય ત્યાં સુધી મૃતકના નામે હોવાનું દર્શાવવામાં આવ્યું છે અને વર્ષ ૨૦૦૦માં રકમ જમા કર્યા પછી પણ આવી કાર્યવાહી કંઈ જ નથી. પરંતુ દાવેદારોને વળતરની રકમની ચુકવણી ટાળવા માટે વિચાર્યા પછીની કાર્યવાહી.

ઉપરોક્ત રજૂઆતો સારી રીતે પાયાવિહોણી હોવાનું જણાય છે, અલબત્ત ડી. જી. પી., શ્રી ત્રિવેદીએ આ રજૂઆત પર આ આધાર પર પ્રહાર કર્યો છે કે વિવાદિત સર્વેક્ષણ નંબર ૮૬૭નો કબજો વર્તમાન દાવેદારો પાસેથી મેળવવામાં આવ્યો હોવાનું માનવામાં આવે તો પણ જો તે મંજૂર કરવામાં આવે કે તે આજ સુધી મૃતક ચુસુફભાઈના નામે છે, તો પણ વર્તમાન સંદર્ભ હેઠળની આ અદાલત કલમ ૩૦ અને ૩૧ હેઠળ સંપાદન અધિકારીના સંદર્ભ અહેવાલ મુજબ નિર્ણય લઈ શકતી નથી અને તેથી, હાલમાં આ અદાલત આ સંદર્ભ હેઠળ કંઈપણ નિર્દેશ આપી શકતી નથી.

મેં બંને વિદ્વાન વકીલોની રજૂઆતો પર વિચારપૂર્વક વિચારણા કરી છે, પરંતુ હું ડી. જી. પી. શ્રી ત્રિવેદી દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલી ફરિયાદને મંજૂરી આપવામાં અસમર્થ છું, કારણ કે એકવાર સંપાદન અધિકારી એવોર્ડ આપે તે પછી તેની પાસે કલમ ૩૦ અથવા ૩૧ હેઠળ સંદર્ભની સત્તા બંધ થઈ જાય છે. એ નોંધવું જોઈએ કે આ કલમ હેઠળ કલેક્ટર દ્વારા સંદર્ભ, એટલે કે ૩૦ અથવા ૩૧, કલમ ૧૧ માં નિર્ધારિત એવોર્ડ પૂર્ણ થાય તે પહેલાં જ કરવો આવશ્યક છે, નહીં તો કલેક્ટર એવોર્ડ આપી શકશે નહીં. જ્યારે એકવાર પુરસ્કારની રકમ અંતિમ બની જાય છે, ત્યારે વળતર નક્કી કરવાના તમામ પ્રશ્નો સમાપ્ત થઈ જાય છે. વિવાદના કિસ્સામાં કલેક્ટરની ફરજ, નાણાં માટે એકસાથે હકદાર વ્યક્તિઓના સંબંધિત અધિકારો અંગે, તેમના નાણાંને અદાલતના નિયંત્રણ હેઠળ મૂકવાની છે અને પક્ષો પછી મિલકત પર તેમનો અધિકાર અને હક શું હોઈ શકે તે નક્કી કરવા માટે સામાન્ય રીતે સામાન્ય રીતે દાવો કરી શકે છે. એ નોંધવું યોગ્ય છે કે કાયદાની કલમ ૩૦ માં ઉદ્ભવતા વિવાદનો અર્થ એ છે કે વળતરની રકમના સંપૂર્ણ અથવા કોઈપણ ભાગ પર દાવો કરનારા બે અથવા વધુ હરીફ પક્ષો વચ્ચે ઝઘડો થાય છે. તેથી, સરકાર અથવા તેના અધિકારી દ્વારા દાવેદારના હક વિશે અથવા વળતરના નાણાં મેળવવા માટે દાવેદારની પાત્રતા વિશે માત્ર શંકા, અન્ય કોઈ પ્રતિસ્પર્ધી પક્ષની ગેરહાજરીમાં વળતરના નાણાંનો સંપૂર્ણ અથવા કોઈપણ ભાગ પર દાવો

કરવાથી કલમ ૩૦ ના અર્થમાં વિવાદ બનશે નહીં.ઉપરોક્ત ચર્ચાની અસર એ છે કે મૃત યુસુફભાઈ જે વિવાદિત સર્વેક્ષણ નંબર ૮૬૭ના માલિક હતા અને જેમની પાસેથી સરકારી અધિકારી દ્વારા કબજો લેવામાં આવ્યો છે, તેઓ નિર્ણયની રાહ જોતા હોવાનું ન કહી શકાય અને ત્યાં સુધી સર્વેક્ષણ નંબર ૮૬૭ને આપવામાં આવેલી રકમ બાકી રાખવી જોઈએ અને તેથી, આ સમયે મારી પાસે કલમ ૩૦ હેઠળ સંદર્ભની રાહ જોયા વિના સર્વેક્ષણ નંબર ૮૬૭ માટે પણ સમગ્ર રકમ ચૂકવવાનો સરકાર અને યુનિવર્સિટીને નિર્દેશ આપવા સિવાય કોઈ વિકલ્પ નથી, જે મૂળભૂત રીતે અસમર્થનીય છે.જો કે, હું મુખ્ય એલ. એ. આર. ના દાવેદારો દ્વારા જામીન આપવા પર સર્વેક્ષણ નંબર ૮૬૭ સંબંધિત વળતરની રકમ ચૂકવવાનો નિર્દેશ આપું છું.

[૨૭] દાવેદારો તરફથી જાણીતા વકીલ શ્રી શાહે રજૂઆત કરી છે કે અહીં તાત્કાલિક કેસમાં સંપાદન અધિકારીએ હાઈકોર્ટ અને સુપ્રીમ કોર્ટ સમક્ષ પડતર કાર્યવાહીની આડમાં ઉપરોક્ત કાયદાની કલમ ૨૩ (૧-એ) મુજબ રકમ આપી નથી, પરંતુ અત્યાર સુધી ૧૨ ટકાના દરે રકમની વાત છે, તેને હાઈકોર્ટ અથવા સુપ્રીમ કોર્ટ સમક્ષ પડતર કાર્યવાહી સાથે કોઈ લેવાદેવા નથી.જે જોવાની જરૂર છે તે એ છે કે કલમ ૨૩ (૧-એ) હેઠળ

૧૨ ટકાના દરે વધારાનું વળતર જાહેરનામાની તારીખથી એવોર્ડ અથવા કબજાની તારીખ સુધી આપવામાં આવશે જે અગાઉ છે.

અહીં તાત્કાલિક કેસમાં અધિગ્રહિત સર્વેક્ષણ નંબર ૮૬૭ અને ૮૬૪ નો કબજો વિવાદાસ્પદ છે.જો કે, એવોર્ડની જાહેરાત વિવાદમાં નથી અને તે મુજબ એવોર્ડ સંપાદન અધિકારી દ્વારા ૦૪/૦૯/૧૯૯૬ [પરના રોજ](#) જાહેર કરવામાં આવ્યો છે.તેથી, મુખ્ય એલ. એ. આર. ના દાવેદારો સહિત તમામ દાવેદારો કલમ ૨૩ (૧-એ) હેઠળ જાહેરનામાની તારીખ એટલે કે ૨૩/૫/૧૯૮૭ થી એવોર્ડની તારીખ એટલે કે ૪/૯/૧૯૯૬ હેઠળ આ રકમ મેળવવા માટે હકદાર બને છે, તેથી તે રકમ તે મુજબ તમામ દાવેદારોને આપવામાં આવે.

(૨) તેથી, ઉપરોક્ત ચર્ચા સ્પષ્ટપણે પ્રતિબિંબિત કરે છે કે દાવેદારોને ચૂકવવાપાત્ર વ્યાજના નિર્ધારણનો એક મુદ્દો હતો.વધારાના વળતર નક્કી કરવા માટે કાયદાની કલમ ૨૩ (૧-એ) નો સ્પષ્ટ સંદર્ભ હતો અને દાવેદારો ક્યારે અને કઈ તારીખથી રકમ મેળવવા માટે હકદાર છે તે અંગે ચોક્કસ મુદ્દો હતો.તેથી, તે સ્પષ્ટપણે સ્પષ્ટ કરે છે કે સંદર્ભ અદાલતે રકમ નક્કી કરતી વખતે કલમ ૨૩એની ચોક્કસ નોંધ પણ લીધી છે, અને પછી, આ અદાલત સમક્ષ પ્રતિવાદી-યુનિવર્સિટી દ્વારા પૂછવામાં આવેલી રકમનો ચુકાદો આપ્યો છે.

(૩) હવે, આ અદાલતની ડિવિઝન બેન્ચ સમક્ષ, કાયદાની કલમ ૨૩ના સંદર્ભમાં પ્રતિવાદી-યુનિવર્સિટીના વલણને સ્પષ્ટ રીતે સંબોધવામાં આવ્યું હોવાનું જણાય છે.કોર્ટ દ્વારા માત્ર કલમ ૨૩ (૧-એ) ની જ તપાસ કરવામાં આવી નથી, પરંતુ અન્ય સંબંધિત જોગવાઈઓ સાથે પણ વ્યવહાર કરવામાં આવે છે, એટલે કે, કલમ ૨૩ (૨) અને ૨૮ અને ત્યારબાદ, ઉપરોક્ત જોગવાઈઓની નોંધ લઈને, આ કોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા થોડો ફેરફાર કરવામાં આવ્યો છે.પેરા ૫૨,૫૩ અને ૫૫ સુસંગત છે જે એવી પરિસ્થિતિ તરફ દોરી શકે છે કે જ્યાં પ્રતિવાદી દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલી કલમ ૨૩એના સંદર્ભમાં દલીલ-યુનિવર્સિટીની આ અદાલતની ખંડપીઠે તપાસ કરી છે અને જ્યાં સુધી વર્તમાન પુનરીક્ષણ અરજીઓના જૂથનો સંબંધ છે, તેની સાથે ખાસ વ્યવહાર કરવામાં આવ્યો છે જેનો ઉલ્લેખ પેરા ૫૬માં કરવામાં આવ્યો છે જે નીચે મુજબ છે:

"૫૨.સંદર્ભ અદાલત દ્વારા વળતરની મૂળ રકમ પર ૬૦ રૂપિયા પ્રતિ ચોરસ મીટરના દરે આપવામાં આવતા અન્ય લાભોમાં કાયદાની કલમ ૨૩ (૧એ) હેઠળ વાર્ષિક ૧૨ ટકાના દરે અને કાયદાની કલમ ૨૩ (૨) હેઠળ વળતરમાં વધારો કરવામાં આવ્યો છે. આવા વૈધાનિક લાભો હોવાથી, કોઈ દખલગીરીની જરૂર નથી.જો કે, કાયદાની કલમ ૨૮ હેઠળ સંદર્ભ અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા વ્યાજના પાસા પર, તેને બે

ભાગમાં ગણી શકાય; એક કાયદાની કલમ ૨૮ મુજબ વળતરની રકમ પરનું વ્યાજ હશે અને બીજું કાયદાની કલમ ૨૩ (૧એ) હેઠળ લાભની રકમ પરનું વ્યાજ અને કાયદાની કલમ ૨૩ (૨) હેઠળ વળતર હશે.

૫૩. પ્રથમ અપીલ નંબર ૧૧૭૯/૮૯ સાથે ૮૮૧/૮૯ માં બાલુસિંહ હેમતાજી રાઠોડ વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્યના કેસમાં આ અદાલતના તારીખ ૦૨/૦૮/૨૦૧૧ ના નિર્ણય અનુસાર, જે ગુરપ્રીત સિંહ વિરુદ્ધ ભારત સંઘના કેસમાં (૨૦૦૬) ૮ એસ. સી. સી. ૪૫૭ અને ઇયાસામી અને એ. એન. આર. માં નોંધાયેલા સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયોને અનુસરીને લેવામાં આવ્યો છે. વિશેષ તહસીલદાર વિરુદ્ધ, જમીન સંપાદન (૨૦૧૦) ૧૦ એસ. સી. સી. ૪૬૪ માં નોંધવામાં આવ્યું છે કે સોલેટિયમ પરના વ્યાજની ગણતરી ૧૯.૦૯.૨૦૦૧ એટલે કે, જે તારીખે સર્વોચ્ચ અદાલતે સુંદર વિરુદ્ધ ભારત સંઘના કેસમાં ચુકાદો સંભળાવ્યો હતો, જ્યાં સુધી રકમ ચૂકવવામાં ન આવે અથવા અદાલતમાં જમા કરવામાં ન આવે અને વ્યાજનો દર કાયદાની કલમ ૨૮ મુજબ રહેશે, એટલે કે., ૯% પ્રથમ વર્ષ માટે વાર્ષિક અને પછીના વર્ષો માટે ૧૫ ટકા.

૫૫. પ્રથમ અપીલ નંબર ૨૫૧૫/૦૨ માં દાવેદાર અને પ્રતિવાદી દ્વારા પસંદ કરાયેલ પ્રથમ અપીલ નંબર ૬૧૧/૦૫ એ હદ સુધી માન્ય રહેશે કે

દાવેદાર સંપાદન હેઠળની જમીનના ચોરસ મીટર દીઠ ૭૮ રૂપિયાનું વળતર અને અધિનિયમની કલમ ૨૩ (૧એ), ૨૩ (૨) હેઠળ વૈધાનિક લાભ મેળવવા માટે હકદાર હશે, પરંતુ અહીં ઉપર જણાવ્યા મુજબ અધિનિયમની કલમ ૨૮ હેઠળ વ્યાજ મળશે.પ્રથમ અપીલ નંબર ૬૧૧/૦૫ ઉપરોક્ત હદ સુધી માન્ય રહેશે.

(૪) તેથી, ડિવિઝન બેન્ચના ઉપરોક્ત અવલોકનો પણ કલમ ૨૩ (૧-એ) ની વૈધાનિક જોગવાઈથી અજાણ છે, પરંતુ તેને ચોક્કસ સંદર્ભ મળ્યો છે અને તેની સાથે વ્યવહાર કરવામાં આવ્યો છે અને પછી તેમાં ફેરફાર કરવામાં આવ્યો છે.પરિણામે, આ અદાલતના ચુકાદાનું ખાલી અવલોકન પ્રતિવાદી-યુનિવર્સિટી દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલા મુદ્દાની વિચારણાને પ્રતિબિંબિત કરે છે.આ અદાલતની ડિવિઝન બેન્ચના આ જ નિર્ણયને નાગરિક અપીલના જૂથમાં સંબંધિત પક્ષો દ્વારા સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષ લેવામાં આવ્યો હતો અને સર્વોચ્ચ અદાલતે લાંબી સુનાવણી કર્યા પછી, સમગ્ર મુદ્દાની તપાસ કરી છે અને તમામ અપીલને આંશિક રીતે મંજૂરી આપવામાં આવી હતી, જેના દ્વારા વળતરનો દર ચોરસ મીટર દીઠ ૧૦૦ રૂપિયા નક્કી કરવામાં આવ્યો હતો અને તે સ્પષ્ટ રીતે જોવામાં આવ્યું છે કે જમીનનું મૂલ્યાંકન નક્કી કરવા માટે વધુ કપાતની માંગ કરવામાં આવી ન હતી.હવે, જો તે કિસ્સો હોય, તો તે એવી પરિસ્થિતિ જેવી લાગે છે કે જ્યાં એક્ટ્રિક્યુટિંગ કોર્ટે ભૂલથી એક એવોર્ડ સાથે છેડછાડ કરી છે જેણે

સર્વોચ્ચ અદાલત સુધી અંતિમતા પ્રાપ્ત કરી છે.તાત્કાલિક અવલોકન માટે, સર્વોચ્ચ અદાલતના આદેશનો કાર્યકારી ભાગ અહીં પછી પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવ્યો છે:

"૭.અપીલમાં, અમે બાબતોના ત્રીજા જૂથ સાથે સંબંધિત છીએ.ઉચ્ચ અદાલતે શોધી કાઢ્યું છે કે બાબતોના ત્રીજા જૂથમાં તુલનાત્મક વેચાણના ઉદાહરણો વેચાણ-દસ્તાવેજ પ્રદર્શન ૪૫,૪૬ અને ૪૭ ના સ્વરૂપમાં છે.ચોરસ મીટર દીઠ કિંમત રૂપિયા ૧૧૮-૩૪, રૂપિયા ૧૧૯-૪૭ અને ૧૦૪-૯૩ આવે છે.જે જમીનો વેચવામાં આવી હતી તે બિન-કૃષિ જમીન હતી.ઉચ્ચ અદાલતે કૃષિ જમીનની ચોરસ મીટર દીઠ કિંમત નક્કી કરવા માટે ૩૦ ટકા મૂલ્ય બાદ કર્યા પછી અને ત્યારબાદ અધિનિયમની કલમ ૪ હેઠળ વેચાણ-દસ્તાવેજની તારીખથી જાહેરનામાની તારીખ સુધી ૧૦ ટકા ઉમેર્યા પછી ઉપરોક્ત જમીનની કિંમત પર વિચાર કરતી વખતે તારણ કાઢ્યું છે કે જમીનની ચોરસ મીટર દીઠ કિંમત અનુક્રમે ૧૦૮ રૂપિયા, ૧૦૧ રૂપિયા અને ૮૯ રૂપિયા થશે, જે સરેરાશ ચોરસ મીટર દીઠ આશરે ૧૦૦ રૂપિયા હશે.જમીનનો મોટો હિસ્સો હોવાથી આ રીતે મેળવેલા મૂલ્યમાંથી ૧૦ ટકાની વધુ કપાત કરવામાં આવી હતી, આ વેચાણ પત્રોના આધારે ચોરસ મીટર દીઠ કિંમત અનુક્રમે ૯૭ રૂપિયા, ૯૦ રૂપિયા અને ૮૦ રૂપિયા નક્કી કરવામાં આવી હતી.જો કે, બાબતોના પ્રથમ અને

ચોથા જૂથના હેતુ માટે દાખલ કરવામાં આવેલા વેચાણ-દસ્તાવેજોને ધ્યાનમાં લેતા સરેરાશ કિંમત હતી અને આમ તે કૃષિ જમીન માટે ૬૦ રૂપિયા અને બિન-કૃષિ જમીન માટે ૭૮ રૂપિયાની કિંમત પર આવી છે.

૮. અમારા મતે, આપણે બાબતોના ત્રીજા જૂથ માટે ઉપલબ્ધ વેચાણના ઉદાહરણોને ધ્યાનમાં લેવા પડશે. વિચિત્ર હકીકતો અને સંજોગોમાં વિકાસ વગેરે માટે આશરે ૩૦ ટકા રકમ કાપવી યોગ્ય રહી હોત. જમીનનું મૂલ્યાંકન નક્કી કરવા માટે વધુ કપાતની માંગ કરવામાં આવી ન હતી. અમારા મતે, સમગ્ર જમીન માટે ૧૦૦ રૂપિયા પ્રતિ ચોરસ મીટરના દરે વળતર આપવું યોગ્ય અને ન્યાયી રહેશે.

૯. અપીલકર્તાઓ દ્વારા વેચાણ-દસ્તાવેજો પ્રદર્શન ૮૭ અને ૮૮ પર મૂકવામાં આવેલી રિલાયન્સનો કોઈ ફાયદો નથી કારણ કે તે નગરપાલિકાની વિસ્તૃત મર્યાદાની અંદરના વિસ્તારના સંદર્ભમાં છે. અમારી પાસે તુલનાત્મક વેચાણ કરારો છે જે P૪૫ થી ૪૭ જેટલા વિસ્તારનું પ્રદર્શન કરે છે.

૧૦. પરિણામે, અપીલને આંશિક રીતે મંજૂરી આપવામાં આવે છે, બાબતોના ત્રીજા જૂથના સંદર્ભમાં હાઈકોર્ટ દ્વારા નિર્ધારિત વળતરમાં ઉપરોક્ત હદ સુધી ફેરફાર કરવામાં આવે છે.

૧૧. એસ.એલ.પી. [C] નંબરો ૧૬૯૨૫-૩૬/૨૦૧૩ [પસના રોજ](#) આવીએ તો, બાબતોના અન્ય જૂથના સંદર્ભમાં, સ્વીકાર્યું છે કે સંદર્ભ અદાલત દ્વારા ઉચ્ચ અદાલતમાં પસાર કરાયેલા આદેશ સામે કોઈ અપીલ અથવા કોસ-ઓબ્જેક્શન પસંદ કરવામાં આવ્યું ન હતું.આમ, ઉચ્ચ અદાલતે વળતર વધારવાનો યોગ્ય રીતે ઇનકાર કર્યો છે.અમે હાઈકોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા કારણો સાથે સહમત છીએ અને એસ. એલ. ને બરતરફ કરીએ છીએ "

(૫) ઉપરોક્ત પરિસ્થિતિ જે કેસના રેકૉર્ડમાંથી સ્પષ્ટ રીતે પ્રતિબિંબિત થાય છે તે એવી પરિસ્થિતિ તરફ દોરી રહી છે કે જ્યાં હાજર અરજદારોના સંદર્ભમાં જમીન નક્કી કરવા માટે માત્ર સંદર્ભ અદાલત દ્વારા જ નહીં, પરંતુ ઉચ્ચ મંચ દ્વારા પણ વિગતવાર ક્વાયટ હાથ ધરવામાં આવી છે, એટલે કે, આ અદાલતની ડિવિઝન બેન્ચ તેમજ સર્વોચ્ચ અદાલત અને તેથી, વિગતવાર ક્વાયટમાં અરજદારોને અમલ દ્વારા રકમ માંગવાની મંજૂરી આપવામાં આવી છે જે આખરે નક્કી કરવામાં

આવી છે અને અમલની કાર્યવાહીમાં સુધારાની પણ મંજૂરી આપવામાં આવી છે, જે રેકૉર્ડ પરથી દેખાય છે.

૭. હવે, રેકૉર્ડ પર પ્રવર્તમાન ઉપરોક્ત સ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને, ૦૯/૦૩/૨૦૧૮ તારીખના વિવાદિત હુકમના એકદમ અવલોકન પર જો ધ્યાન આપવું હોય, તો એવું લાગે છે કે બંને પક્ષોએ અનુક્રમે તેમની ગણતરીઓ રજૂ કરી છે.પરંતુ વિદ્વાન મુખ્ય સિવિલ જજ હોવા છતાં, પાટણ એક કાર્યકારી અદાલત હોવાથી તેણે અર્થઘટન કર્યું, તેની સાથે છેડછાડ કરી અને સત્તાના દાયરાની બહાર પ્રવાસ કર્યો હોવાનું જણાય છે.ગણતરીને નોંધપાત્ર પ્રમાણમાં સ્વીકારીને અને તેમાં, અલગ પાડી શકાય તેવી સામગ્રી વિના, અરજદારોને ચૂકવવાપાત્ર અંતિમ ચુકાદામાં નોંધપાત્ર ફેરફાર થયો હોવાનું જણાય છે.

૮. આ તબક્કે, વિવિધ આદેશોના કાર્યકારી ભાગોનું તુલનાત્મક વિશ્લેષણ જો જોવામાં આવે, તો તે સ્પષ્ટ કરશે કે સર્વોચ્ચ અદાલત સુધી પસાર કરાયેલા આદેશો સત્તાના અમલમાં વ્યવહારીક રીતે કેટલો ફેરફાર કરવામાં આવે છે.

૯. તુલનાત્મક માહિતી એ સ્પષ્ટ કરશે કે સંદર્ભ અદાલતે ચોરસ મીટર દીઠ રૂપિયા ૧૦૯-૩૦ ની હદ સુધી બજાર મૂલ્યનો ચુકાદો આપ્યો છે સંદર્ભ અદાલતે કાયદાની કલમ ૨૩ (૧-A) હેઠળ જમીનના બજાર મૂલ્યની વધારાની રકમ

પણ ૨૩/૦૫/૧૯૮૭ થી ૧૨/૦૧/૧૯૯૫ સુધી જાહેર કરી છે અને કાયદાની કલમ ૨૩ (૨) હેઠળ બજાર મૂલ્ય પર વળતરની રકમ બજાર મૂલ્યની વધારાની રકમ અને પ્રથમ વર્ષ માટે વાર્ષિક ૯ ટકાના દરે અને પ્રથમ વર્ષ પછી વાર્ષિક ૧૫ ટકાના દરે આપવામાં આવેલા વ્યાજ પર ૩૦ ટકા આપવામાં આવી છે.

૧૦. હવે, સંદર્ભ અદાલતના ચુકાદાનો આ ભાગ કે તે આખરે કાર્યકારી અદાલત દ્વારા કેવી રીતે સુધારવામાં આવ્યો છે તે રેકૉર્ડ પર રજૂ કરાયેલા ચાર્ટમાં ઉલ્લેખિત છે જે સ્પષ્ટપણે સૂચવે છે કે કાર્યકારી અદાલત દ્વારા નોંધપાત્ર ફેરફાર કરવામાં આવ્યો છે જેનો ઉલ્લેખ છેલ્લી કોલમમાં કરવામાં આવ્યો છે જેનો ઉલ્લેખ 'અદાલતના સ્તંભને અમલમાં મૂકવા તરફ' કરવામાં આવ્યો છે.જો ચાર્ટમાંથી એક હકીકત પર ધ્યાન આપવામાં આવે, તો તે અરજદારો માટે વિદ્વાન વકીલની દલીલ છે કે કાયદાની કલમ ૨૩ (૧-એ) સાથે સ્પષ્ટ રીતે વ્યવહાર કરવામાં આવ્યો હતો અને સમજૂતીના આ મુદ્દાને કોઈપણ સમયે ઉશ્કેરવામાં આવ્યો ન હતો અને આગળ, એસસીએ નંબરનો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો છે ૪૩૪૨/૧૯૮૮ એ અરજદારોના વર્તમાન જૂથમાંથી કોઈપણ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અરજી નથી અને જો તેની તપાસ કરવાની હોય તો પણ અમલની આગળની કાર્યવાહી સામે કોઈ સ્ટે નહોતો.પરંતુ તે માત્ર કબજો મેળવવા માટે વચગાળાની રાહત હતી અને કોઈ પણ સમયે, સંપાદનની કાર્યવાહીનો અમલ અટક્યો ન હતો અને તેથી, પરિસ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને,

પ્રતિવાદી-યુનિવર્સિટી માટે આ પ્રકારના વિચિત્ર સંજોગોમાં કલમ ૨૩ (૧-એ) સાથે જોડાયેલ સમજૂતીનો આશરો લઈને રકમ ઘટાડવાની છૂટ નથી.ઉપરોક્ત હકીકતની પૃષ્ઠભૂમિ સ્પષ્ટપણે સૂચવે છે કે પ્રતિવાદી દ્વારા રજૂ કરાયેલ ચાર્ટ-યુનિવર્સિટી, અરજદારોના જણાવ્યા અનુસાર, એક ચાર્ટ છે, જે સંપૂર્ણપણે ભ્રામક છે, જેને કાર્યકારી અદાલત તપાસવાની મંજૂરી આપી શકી ન હોત.ગણતરીના ચાર્ટમાં જે કૉલમ રજૂ કરવામાં આવ્યા છે, ખાસ કરીને કૉલમ નંબર ૯,૧૦ અને ૧૧ એ કૉલમ છે જે વળતર ઘટાડવાની દિશામાં છે.કાર્યકારી અદાલત દ્વારા આવી વિચારણા અસ્વીકાર્ય છે અને જો આને મંજૂરી આપવામાં આવે, તો તે વાજબી વળતર આપવાના ઉદ્દેશ્ય તેમજ 'અંતિમતા' ના સિદ્ધાંતના ઉદ્દેશ્યને નિરાશ કરવાની અસર કરશે.

૧૧. ઉપરોક્ત સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને, હવે પ્રતિવાદી-યુનિવર્સિટીના વિદ્વાન વકીલ શ્રી ગાંધી દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલી દલીલને ધ્યાનમાં રાખીને, કાયદાની યોજનાનો ટૂંકમાં અર્થ કાઢવો પડશે.

૧૨. જમીન સંપાદન અધિનિયમની જોગવાઈઓ હેઠળ, યોજના સૂચવે છે કે કાયદાની કલમ ૩૧ સાથે વાંચી શકાય તેવી કલમ ૧૧ની શરતોમાં કલેક્ટર દ્વારા આપવામાં આવેલી રકમની ચુકવણી અથવા જમા કરવા પર, દાવેદાર પછી તેને ચૂકવવામાં આવેલા વળતરના તે ભાગ પર કોઈ વ્યાજનો દાવો કરી શકતો નથી

અથવા એકવાર તેને જમા કરવાની નોટિસ આપવામાં આવે તે પછી તેને ચુકવણી માટે જમા કરી શકતો નથી.ત્યારબાદ, જ્યારે સંદર્ભ અદાલત કાયદાની કલમ ૨૩ (૧એ) હેઠળ વળતર અને વ્યાજમાં પરિણામી વૃદ્ધિ સાથે વળતરમાં વધારો કરે છે અને કાયદાની કલમ ૨૮ની શરતોમાં વધેલા વળતર પર વધુ વ્યાજ આપે છે, ત્યારે દાવેદાર/હુકમનામું ધારક તે ચુકાદાના હુકમનામા અનુસાર જમા કરવામાં આવેલી રકમનો વિનિયોગ કરી શકે છે, માત્ર સંદર્ભ અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલી વધેલી રકમ માટે.વિનિયોગ કરતી વખતે, તે જમા કરેલી રકમ લાગુ કરી શકે છે, પ્રથમ વધેલી રકમ પર વ્યાજ, આપવામાં આવેલ ખર્ચ, જો કોઈ હોય તો, અને જમીનના મૂલ્ય, વળતર અને અધિનિયમની કલમ ૨૩ (૧એ) હેઠળની ચુકવણી તરફના તેના દાવાની સંતોષ માટે અને જો કોઈ અછત હોય, તો વળતરના તે ભાગને અધિનિયમની કલમ ૨૮ માં પૂરા પાડવામાં આવેલ વ્યાજ સાથે દાવો કરી શકે છે અને એવોર્ડ ડિક્રી દ્વારા આવરી લેવામાં આવે છે.આ યોજનામાં એવી પણ કલ્પના કરવામાં આવી છે કે એકવાર સંદર્ભ અદાલત દ્વારા વ્યાજ સાથે વધારવામાં આવેલી રકમ રાજ્ય દ્વારા જમા કરવામાં આવે, ત્યારે દાવેદાર એટલે કે પુરસ્કાર મેળવનાર માટે કલેક્ટર દ્વારા આપવામાં આવેલી રકમને ફરીથી ખોલવાની માંગ કરવાનો કોઈ પ્રસંગ રહેશે નહીં, જે સંદર્ભ અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલી રકમ દ્વારા બદલવામાં આવે અને બાકી રકમ માટે રકમની પુનઃ ફાળવણી કરવાની માંગ કરવામાં આવે.એ જ સ્થિતિ એવા કેસમાં હશે જ્યાં સંદર્ભ અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલી રકમ, વ્યાજ સહિત જમા

કરવામાં આવે છે, પરંતુ હાઈકોર્ટ દ્વારા અપીલમાં રકમમાં વધુ વધારો કરવામાં આવે છે. ફરીથી, એ જ સિદ્ધાંત લાગુ થશે. જ્યારે સુપ્રીમ કોર્ટ તે અદાલતને વધુ અપીલમાં વધુ વૃદ્ધિ આપે ત્યારે આ સિદ્ધાંત લાગુ થતો રહેશે. જો સંદર્ભ અદાલત દ્વારા ચુકાદો આપ્યા પછી રાજ્ય દ્વારા રકમ જમા કરવામાં ન આવે, તો કલમ ૨૮માં આપવામાં આવેલી રકમ પર કાયદાની કલમ ૨૮ની શરતો અનુસાર વળતર પર વ્યાજ ચાલશે. સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા અપીલમાં આપવામાં આવેલી વૃદ્ધિ અંગે પણ આ જ સ્થિતિ હશે. કલમ ૩૪ અને કલમ ૨૮નો આદેશ કે કલેક્ટર કબજો લે તે તારીખથી તે કલમોમાં પૂરી પાડવામાં આવેલ ચોક્કસ રકમ જમા થાય ત્યાં સુધી વ્યાજ ચાલશે તે સુનિશ્ચિત કરે છે કે દાવેદારને પૂરતા પ્રમાણમાં વળતર આપવામાં આવ્યું છે. કલમ ૨૮ એ સુનિશ્ચિત કરે છે કે વળતર વધારવાના દરેક તબક્કે વળતર ચૂકવવામાં આવે.

૧૩. મૂળ કાયદાની ઉપરોક્ત યોજનાને ધ્યાનમાં રાખીને, જો આપણે જમીન સંપાદન અધિનિયમ, ૧૯૮૪ની યોજનાને કાયદાની કલમ ૪ હેઠળ પ્રારંભિક જાહેરનામાના પ્રકાશન પછી અને વાંધાઓની સુનાવણી પછી, ૧૯૮૪ના જમીન સંપાદન (સુધારા) અધિનિયમ, ૧૯૬૮ દ્વારા સુધારેલ તરીકે ધ્યાનમાં લઈએ, તો કાયદાની કલમ ૬ હેઠળ ઘોષણા કરવી પડશે. ત્યારબાદ કલેક્ટરે યોગ્ય સરકાર અથવા સરકાર દ્વારા તે વતી અધિકૃત અધિકારી પાસેથી સંપાદન માટે આદેશ લેવાનો હોય છે. કાયદાની કલમ ૧૧ની શરતો અનુસાર વિચારણા

કરાયેલી ઔપચારિકતાઓ અને તપાસ પૂર્ણ કર્યા પછી, કલેક્ટરે જમીનનો સાચો વિસ્તાર, તેમના મતે જમીન માટે જે વળતરની મંજૂરી આપવી જોઈએ તે અને જમીનમાં રસ ધરાવતી અથવા રસ ધરાવતી હોવાનું માનવામાં આવતી વ્યક્તિ વચ્ચે વળતરની વહેંચણી દર્શાવતો ચુકાદો આપવો પડશે.ઉપરોક્ત ચુકાદો આપવામાં, કલેક્ટરને કલમ ૨૩ અને ૨૪ દ્વારા માર્ગદર્શન આપવામાં આવશે, જે વળતર નક્કી કરવામાં ધ્યાનમાં લેવાની બાબતો અને કાયદાની કલમ ૧૫ દ્વારા આદેશિત વળતર નક્કી કરવામાં બાકાત રાખવાની બાબતો સાથે વ્યવહાર કરશે. કાયદાની કલમ ૧૨ હેઠળ, કલેક્ટર અને રસ ધરાવતી વ્યક્તિ વચ્ચે પુરસ્કાર અંતિમ બને છે અને કલેક્ટરે રસ ધરાવતી વ્યક્તિઓને તેમના પુરસ્કારની સૂચના આપવાની હોય છે.એવોર્ડ આપવા પર, કલેક્ટર કાયદાની કલમ ૧૬ મુજબ જમીનનો કબજો લઈ શકે છે. કાયદાની કલમ ૩૧ હેઠળ, કલમ ૧૧ હેઠળ ચુકાદો આપવા પર, કલેક્ટર તેના દ્વારા આપવામાં આવેલા વળતરની ચૂકવણી તેના હકદાર વ્યક્તિને ચુકાદા અનુસાર કરશે અને જ્યાં સુધી કલમ ૩૧ દ્વારા નિર્ધારિત આકસ્મિકતાઓ દ્વારા અટકાવવામાં ન આવે ત્યાં સુધી તેને તેમને ચૂકવશે.કાયદાની કલમ ૩૪ હેઠળ, જ્યારે જમીનનો કબજો લેતા પહેલા અથવા તેના પર વળતરની રકમ ચૂકવવામાં ન આવે અથવા જમા કરવામાં ન આવે, ત્યારે કલેક્ટર કબજો લેવાના સમયથી વાર્ષિક નવ ટકાના દરે તેના પર વ્યાજ સાથે આપવામાં આવેલી રકમની ચૂકવણી કરશે.પરંતુ જે તારીખે કબજો લેવામાં આવ્યો હોય તે તારીખથી એક વર્ષના સમયગાળાની અંદર વળતર અથવા તેનો

કોઈ ભાગ ચૂકવવામાં ન આવે તો વળતરની રકમ અથવા તેના ભાગ પર જે વળતરની રકમ આવી સમાપ્તિની તારીખ પહેલાં ચૂકવવામાં આવી નથી અથવા જમા કરવામાં આવી નથી તેના પર ઉપરોક્ત એક વર્ષનો સમયગાળો સમાપ્ત થવાની તારીખથી દર વર્ષે પંદર ટકાના દરે વ્યાજ ચૂકવવાપાત્ર છે.એ નોંધવું સુસંગત છે કે આ રીતે બાકી રકમની ચુકવણી પર, કલેક્ટર દ્વારા આપવામાં આવેલ પુરસ્કાર સંતોષકારક છે.

૧૪. રસ ધરાવતી વ્યક્તિ, જે કલેક્ટર દ્વારા આપવામાં આવેલી વળતરની રકમથી સંતુષ્ટ નથી, તે વિરોધ હેઠળ રકમ મેળવવા માટે હકદાર છે અને કલેક્ટરને અરજી કરી શકે છે કે તે કાયદાની કલમ ૧૮ ની શરતોમાં આ બાબતને અદાલતમાં મોકલવાની જરૂર છે. ત્યારબાદ કલેક્ટરે અદાલતમાં નિવેદન આપવાનું હોય છે અને કોર્ટ કાયદાની કલમ ૨૫ને આધિન વળતર નક્કી કરવા માટે હકદાર છે, જે જોગવાઈ કરે છે કે કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલી વળતરની રકમ કાયદાની કલમ ૧૧ હેઠળ કલેક્ટર દ્વારા આપવામાં આવેલી રકમ કરતાં ઓછી નહીં હોય. વળતર નક્કી કરતી વખતે, અદાલત કાયદાની કલમ ૨૩ અને ૨૪માં ઉલ્લેખિત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખશે. કલમ ૨૬ હેઠળ, દરેક એવોર્ડને સિવિલ પ્રોસિજર કોડની કલમ ૨ (૨) ના અર્થમાં હુકમનામું માનવામાં આવશે અને દરેક તર્કપૂર્ણ એવોર્ડને સિવિલ પ્રોસિજર કોડની કલમ ૨ (૯) માં વ્યાખ્યાયિત કરાયેલ ચુકાદો માનવામાં આવશે.કાયદાની કલમ ૨૭ હેઠળ,

અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા દરેક ચુકાદામાં અદાલતની કાર્યવાહીમાં થયેલા ખર્ચ, દાવાદારનો ખર્ચ વધારવાનો હકદાર હોવાનું જણાય છે, જે સામાન્ય રીતે કલેક્ટર દ્વારા ઉઠાવવામાં આવે છે તે અંગેના નિર્દેશો પણ હશે.કાયદાની કલમ ૨૮ હેઠળ, જે અદાલતે કલેક્ટરે વળતર તરીકે જે રકમ આપી છે તેનાથી વધુ વળતરનો આદેશ આપ્યો છે, તે નિર્દેશ આપી શકે છે કે કલેક્ટરે જમીનનો કબજો લીધો તે તારીખથી અદાલતમાં આવી વધારાની ચૂકવણીની તારીખ સુધી વાર્ષિક નવ ટકાના દરે વ્યાજ ચૂકવવું પડશે.આ પરંતુક અદાલતને નિર્દેશ આપે છે કે જ્યાં કબજો લેવામાં આવ્યો હોય તે તારીખથી એક વર્ષનો સમયગાળો પૂરો થયા પછી અદાલતમાં આવી વધારાની રકમ અથવા તેનો કોઈ ભાગ ચૂકવવામાં આવે છે, તો વાર્ષિક પંદર ટકાના દરે વ્યાજ, એક વર્ષના ઉપરોક્ત સમયગાળાની સમાપ્તિની તારીખથી આવી વધારાની રકમ અથવા તેના ભાગ પર ચૂકવવાપાત્ર રહેશે, જે આવી સમાપ્તિની તારીખ પછી અદાલતમાં ચૂકવવામાં આવી નથી.બે પાસાઓ પર ધ્યાન આપવાની જરૂર છે.એક એ કે વ્યાજ માત્ર સંદર્ભ અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલી વળતરની વધારાની રકમ પર જ ચૂકવવાપાત્ર છે અને બીજું એ કે આપવામાં આવેલી વધેલી રકમ પરનું વ્યાજ કબજો લીધા પછીના પ્રથમ વર્ષ માટે વાર્ષિક ૯ ટકાના દરે અને ત્યારબાદ વધારાની રકમ જમા થાય ત્યાં સુધી વાર્ષિક ૧૫ ટકાના દરે ચૂકવવાપાત્ર છે.આ સ્પષ્ટપણે સૂચવે છે કે એવોર્ડ અનુસાર પહેલેથી જ કરવામાં આવેલા વિનિયોગને ફરીથી ખોલવા માટે કોઈ અવકાશ નથી.અન્ય નોંધપાત્ર પરિબળ એ છે કે એવોર્ડમાં જમીનના બજાર

મૂલ્ય તરીકે અલગથી આપવામાં આવેલી રકમ અને કલમ ૨૩ (૧) ના અન્ય હેડ હેઠળ આપવામાં આવેલી અન્ય રકમ, જો કોઈ હોય તો, તેનો ઉલ્લેખ કરવો જોઈએ.

૧૫. કાયદાની કલમ ૫૪ હેઠળ, જે વ્યક્તિ કાયદાની કલમ ૧૮ હેઠળ સંદર્ભ પર તેની તરફેણમાં વૃદ્ધિના હુકમથી હજુ પણ સંતુષ્ટ નથી, તેને ઉચ્ચ અદાલતમાં અપીલ દાખલ કરવાનો અધિકાર છે અને આવી અપીલમાં ઉચ્ચ અદાલતના નિર્ણય સામે સર્વોચ્ચ અદાલતમાં અપીલ કરવાનો અધિકાર છે. જો કોઈ કાયદાની કલમ ૩ (ડી) માં આવતી 'કોર્ટ' ની વ્યાખ્યા અનુસાર ચાલે છે, તો વધારાના વળતર પર વ્યાજની ચુકવણીની જોગવાઈ કરતી કલમ ૨૮ કાયદાની કલમ ૫૪ હેઠળ વધારાની અપીલ પર લાગુ થઈ શકશે નહીં, જો કોઈ હોય તો ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા અથવા સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા અનુગામી અપીલમાં. પરંતુ જ્યારે કાયદાની કલમ ૫૪ હેઠળ અપીલમાં, અપીલ અદાલત વળતરમાં વધુ વધારો કરે છે, ત્યારે તે વળતર આપે છે જે સંદર્ભ અદાલતે આપવું જોઈએ અને તેથી સમજી શકાય છે, કાયદાની કલમ ૨૮ અપીલ તબક્કે લાગુ થઈ શકે છે. જો કાયદાની કલમ ૨૮માં વપરાયેલ અભિવ્યક્તિ 'કોર્ટ' ને સામાન્ય અર્થમાં સમજવામાં આવે, (સંદર્ભમાં અન્યથા તેની જરૂર છે તેના આધારે), તો પરિણામ સમાન હશે. નોંધવા જેવી અન્ય સંબંધિત જોગવાઈ એ કાયદાની કલમ ૫૩ છે જે કાયદાની જોગવાઈઓ કાયદાની કોઈપણ બાબત સાથે અસંગત હોવાનું જણાયું

હોય ત્યાં સુધી અધિનિયમ હેઠળ અદાલત સમક્ષની તમામ કાર્યવાહીઓને સિવિલ પ્રોસિજર કોડ લાગુ કરે છે. કલમ ૫૪ પછી સંહિતાને બહાર રાખતી નથી, પરંતુ તે હેઠળની અપીલને મૂળ હુકમોની અપીલને લાગુ પડતી સંહિતાની જોગવાઈઓને આધિન બનાવે છે.

૧૬. કાયદાની યોજનામાં, એવું જોવા મળે છે કે વળતરની ફાળવણી વિવિધ તબક્કે છે. પ્રથમ તબક્કો ત્યારે થાય છે જ્યારે પુરસ્કાર પસાર થાય છે. દેખીતી રીતે, એવોર્ડમાં કાયદાની કલમ ૨૩ (૧), કાયદાની કલમ ૨૩ (૧-એ), કાયદાની કલમ ૨૩ (૨) અને કાયદાની કલમ ૩૪ દ્વારા ધ્યાનમાં લેવામાં આવેલી તમામ રકમનો સમાવેશ થાય છે. તે સમગ્ર રકમ કલેક્ટર દ્વારા કાયદાની કલમ ૩૧ મુજબ ચૂકવવામાં આવે છે અથવા જમા કરવામાં આવે છે. આ તબક્કે, થાપણમાં કોઈ ઘટાડો થતો નથી, કારણ કે કલેક્ટરે તેમના દ્વારા આપવામાં આવેલી રકમ ચૂકવવી અથવા જમા કરવી પડે છે. જો કોઈ ખામી તરફ ધ્યાન દોરવામાં આવે, તો તે તબક્કે તેની ભરપાઈ કરવી પડી શકે છે અને વિનિયોગનો સિદ્ધાંત લાગુ થઈ શકે છે, જો કે તે તબક્કે આંશિક થાપણ પર વિચાર કરવો મુશ્કેલ છે. કાયદાની કલમ ૩૧ હેઠળ કલેક્ટર દ્વારા થાપણ પર, પ્રથમ તબક્કો દાવો કરનારના થાપણની નોટિસ અને વિરોધ સાથે અથવા વિરોધ વિના રકમ ઉપાડવા અથવા સ્વીકારવાના અધિકારને આધિન સમાપ્ત થાય છે.

૧૭. બીજો તબક્કો કાયદાની કલમ ૧૮ હેઠળ સંદર્ભ પર થાય છે. જ્યારે સંદર્ભ અદાલત વધેલા વળતરનો ચુકાદો આપે છે, ત્યારે તેણે કલમ ૨૩ (૧), કલમ ૨૩ (૧-એ), કલમ ૨૩ (૨) હેઠળ ચૂકવવાપાત્ર વધેલી રકમ અને કાયદાની કલમ ૨૮માં પૂરી પાડવામાં આવેલ વધેલી રકમ પરના વ્યાજની અને કલમ ૨૭ના સંદર્ભમાં ખર્ચની નોંધ લેવી જરૂરી છે. આ રીતે પસાર કરાયેલા ડીમ્ડ હુકમનામા અનુસાર આ રકમ જમા કરવાની ફરજ કલેક્ટરની છે. આને અગાઉ કરવામાં આવેલી અથવા એવોર્ડ હેઠળ અને પછી કરવામાં આવનારી થાપણ સાથે કોઈ લેવાદેવા નથી. જો કરવામાં આવેલી થાપણ, નિર્ધારિત વૃદ્ધિથી ઓછી હોય, તો સંદર્ભ પર વધારવામાં આવેલી રકમના સંબંધમાં તે તબક્કે વિનિયોગનો પ્રશ્ન ઊભો થઈ શકે છે.

૧૮. ત્રીજો તબક્કો ત્યારે આવે છે જ્યારે અપીલમાં, હાઈકોર્ટ પહેલેથી જ સૂચવ્યા મુજબ વળતરમાં વધારો કરે છે. જ્યારે કલમ ૨૮ લાગુ કરવામાં આવે ત્યારે તે વધેલા વળતર પર વળતરના વધેલા ભાગ પર પણ વ્યાજ લાગશે. આ રીતે ગણવામાં આવેલી વધેલી રકમ સંદર્ભ અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલી રકમ ઉપરાંત જમા કરાવવી પડશે, જો તે પહેલેથી જમા કરવામાં આવી ન હોત.

૧૯. ચોથો તબક્કો ત્યારે હોઈ શકે છે જ્યારે સુપ્રીમ કોર્ટ વળતરમાં વધારો કરે અને તે તબક્કે પણ આ જ નિયમ લાગુ થશે.

૨૦. તેથી, જમીન સંપાદન અધિનિયમની યોજના હેઠળ, ઉપર સૂચવ્યા મુજબ વિવિધ તબક્કાઓ પૂરા પાડવામાં આવ્યા છે અને જેમ કે, આપવામાં આવેલા વળતરમાં માત્ર કલમ ૨૩ની પેટા-કલમ (૧) મુજબ આપવામાં આવેલી કુલ રકમ જ નહીં, પરંતુ તેની બાકીની પેટા-કલમો પણ સામેલ હશે.તેથી તે સ્પષ્ટ છે કે કલમ ૩૪ માંથી, 'એનાયત કરેલી રકમ' શબ્દનો અર્થ કલમ ૨૩ માં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓ અનુસાર તેની તમામ પેટા-કલમો સહિત વળતરની રકમ હશે.સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા જે યોજનાનું વિશ્લેષણ કરવામાં આવ્યું છે તેમાં પ્રેમનાથ કપૂર વિરુદ્ધ નેશનલ ફર્ટિલાઈઝર્સ કોર્પોરેશન ઓફ ઇન્ડિયાના કિસ્સામાં જમીન સંપાદન અધિનિયમની જોગવાઈઓની સ્થિતિનો સારાંશ આપવામાં આવ્યો છે, જેનો અહેવાલ (૧૯૯૬) ૨ એસ. સી. સી. ૭૧ માં આપવામાં આવ્યો હતો.ઉપરોક્ત નિર્ણયના પરિચ્છેદ ૮માં સમાવિષ્ટ સંબંધિત અવતરણ હવે પછી ટાંકવા પાત્ર છે:

"ઉપરોક્ત જોગવાઈઓનું વાંચન એ સ્થાપિત કરશે કે ચુકાદામાં (એ) કલમ ૨૩ (૧) હેઠળ નિર્ધારિત વળતર, (બી) કલમ ૨૩ (૨) હેઠળ નિર્ધારિત બજાર મૂલ્ય પર વળતર, સંપાદનની ફરજિયાત પ્રકૃતિ માટે વધારાની રકમ તરીકે, અને (સી) કલમ ૧૧ હેઠળ વળતરની રકમ પર વ્યાજની ચુકવણી, કલમ ૨૬ હેઠળ અદાલત દ્વારા કબજો લેવાની

તારીખથી કલમ ૩૪ અને ૨૮ ની સંબંધિત જોગવાઈઓ હેઠળ નિર્દિષ્ટ દરે ચુકવણી અથવા અદાલતમાં જમા કરવાની તારીખ સુધી આપવામાં આવી છે.કલમ ૨૩ (૧-એ) હેઠળ, કલમ ૪ (૧) હેઠળ જાહેરનામાની તારીખથી એનાયત કરવાની અથવા જમીનનો કબજો લેવાની તારીખ, જે પણ પહેલાં હોય, ત્યાં સુધી વાર્ષિક ૧૨ ટકાના દરે વધારાની રકમ ચૂકવવામાં આવશે અથવા જમા કરવામાં આવશે.કલમ ૨૩ (૧-એ) હેઠળ વધારાની રકમ અને કલમ ૨૩ (૨) હેઠળ વળતર કલમ ૧૧ હેઠળ વળતર અને કલમ ૨૬ અને કલમ ૫૪ સાથે વાંચીને કલમ ૨૩ (૧) હેઠળ નિર્ધારિત વધારાની રકમ ઉપરાંત છે.તેવી જ રીતે, કાયદાની કલમ ૨૬ હેઠળ ચુકાદાને કોર્ટ દ્વારા નિર્ધારિત વધારાની રકમ માટે સી. પી. સી. ની કલમ ૨ (૨) હેઠળ હુકમનામું માનવામાં આવે છે; જ્યારે કલમ ૫૪ હેઠળ અપીલ અદાલતે વળતરમાં વધુ વધારો કર્યો હોય ત્યારે આ ખૂબ જ અસરકારક રહેશે.

૨૦.૧ અને આ રીતે, યોજનાનું વિશ્લેષણ કર્યા પછી, સર્વોચ્ચ અદાલતે પ્રસ્તાવ મૂક્યો છે કે અમલ કરતી અદાલતનો સામાન્ય નિયમ હુકમનામું પાછળ જવા માટે હકદાર નથી, તેથી નાણાં હુકમના સંદર્ભમાં વિનિયોગના સામાન્ય નિયમની તુલનામાં તેને લાગુ કરવામાં ન આવે.(૨૦૦૬) ૮ એસ. સી. સી. ૪૫૭માં નોંધાયેલા ગુરપ્રીત સિંહ વિરુદ્ધ ભારત સંઘના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે,

શરતોમાં, એવું માન્યું છે કે મેઘરાજ વિરુદ્ધ બાયબાઈ ((૧૯૬૯) ૨ એસ. સી. સી. ૨૭૪) જમીન સંપાદન અધિનિયમ હેઠળ ફાંસીના કેસમાં લાગુ પડે છે કારણ કે કાયદાની જોગવાઈઓ આદેશ ૨૧ નિયમ ૧ સાથે અસંગત હતી અને તેથી, પેરા ૧૬માં, માથુની મથાઈના કેસ ((૧૯૯૫) ૨ એસ. સી. સી. ૭૧) નો ઉલ્લેખ કરીને, સર્વોચ્ચ અદાલતે નોંધ્યું છે કે કાયદાની જોગવાઈઓ જમીન સંપાદન અધિનિયમ હેઠળ ફાંસીના કેસમાં લાગુ કરવામાં આવી ન હતી. કોર્ટ અને તેના પર નિર્ણય આમંત્રિત કર્યો.તેથી, તેમાં કરવામાં આવેલા અવલોકનો જમીન સંપાદન અધિનિયમ હેઠળ ચુકાદા/હુકમના અમલીકરણના કેસને સંચાલિત કરી શક્યા ન હતા. વધુમાં, સમગ્ર દેશની અદાલતોમાં પડતર વિવિધ કેસોમાં ઉદ્ભવતા પ્રશ્નને ધ્યાનમાં રાખીને, સર્વોચ્ચ અદાલતે ગુરપ્રીત સિંહ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં ઉપરોક્ત ચુકાદાના પેરા ૫૪માં નીચે મુજબ સ્પષ્ટતા કરી છે:

"૫૪.આ ખંડપીઠે અન્ય એક પ્રશ્ન પણ ઉઠાવ્યો હતો અને તેનો જવાબ માંગ્યો હતો, જોકે તેનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો ન હતો.દેશભરમાં અદાલતોમાં પડતર વિવિધ કેસોમાં આ પ્રશ્ન ઊભો થાય છે તે ધ્યાનમાં લેતા, અમે વકીલને તે પ્રશ્ન પર અમને સંબોધવાની મંજૂરી આપી.તે પ્રશ્ન એ છે કે શું સુંદર (ઉપરોક્ત) માં નિર્ણયના પ્રકાશમાં, એવોર્ડ મેળવનાર/હુકમનામું ધારક અમલમાં સોલેટિયમ પર વ્યાજનો દાવો કરવા

માટે હકદાર હશે, જો કે તે હુકમનામા દ્વારા ખાસ મંજૂર કરવામાં આવ્યું નથી.તે સારી રીતે નક્કી કરવામાં આવ્યું છે કે ફાંસીની અદાલત હુકમનામું પાછળ ન જઈ શકે.જો, તેથી, સોલેટિયમ પરના વ્યાજ માટેનો દાવો કરવામાં આવ્યો હોય અને તેને સંદર્ભ અદાલત અથવા અપીલ અદાલતના ચુકાદા અથવા હુકમનામા દ્વારા સ્પષ્ટ રીતે અથવા જરૂરી સૂચિતાર્થ દ્વારા નકારવામાં આવ્યો હોય, તો અમલ અદાલતે સુંદર (ઉપરોક્ત) ના આધારે સોલેટિયમ પરના વ્યાજ માટેના દાવાને આ આધાર પર નકારી કાઢવો જરૂરી રહેશે કે અમલ અદાલત હુકમનામા પાછળ ન જઈ શકે.પરંતુ જો સંદર્ભ અદાલત અથવા અપીલ અદાલતનો ચુકાદો ખાસ કરીને સોલેશિયમ પરના વ્યાજના પ્રશ્નનો ઉલ્લેખ કરતો નથી અથવા એવા કિસ્સાઓમાં કે જ્યાં દાવો કરવામાં આવ્યો ન હતો અને સંદર્ભ અદાલત અથવા અપીલ અદાલત દ્વારા સ્પષ્ટ અથવા ગર્ભિત રીતે નકારી કાઢવામાં આવ્યો ન હતો, અને માત્ર વળતર પરનું વ્યાજ આપવામાં આવ્યું હોય, તો તે અમલ અદાલત માટે સુંદર (ઉપરોક્ત) નો ગુણોત્તર લાગુ કરવા માટે ખુલ્લું રહેશે અને કહેશે કે આપવામાં આવેલ વળતરમાં સોલેશિયમનો સમાવેશ થાય છે અને આવી સ્થિતિમાં રકમ પરના વ્યાજને અમલમાં મૂકવાનો નિર્દેશ આપી શકાય છે.નહિંતર, નહીં.અમે એ પણ સ્પષ્ટ કરીએ છીએ કે સોલેટિયમ પરના આવા વ્યાજનો દાવો માત્ર બાકી ફાંસીની સજાઓમાં જ કરી શકાય છે અને બંધ ફાંસીની સજાઓમાં નહીં અને

ફાંસીની અદાલત સુંદર (સપ્ટેમ્બર ૧૯, ૨૦૦૧) માં ચુકાદાની તારીખથી તેની વસૂલાતની મંજૂરી આપવા માટે હકદાર રહેશે અને કોઈ પણ અગાઉના સમયગાળા માટે નહીં. અમે એ પણ સ્પષ્ટ કરીએ છીએ કે આમાં હુકમનામું ધારક દ્વારા કોઈ પુનઃ વિનિયોગ અથવા નવા વિનિયોગનો સમાવેશ થતો નથી. અમે આ પ્રશ્ન પર બહુવિધ મુકદ્દમા ટાળવા માટે ભારતના બંધારણની કલમ ૧૪૧ અને ૧૪૨ હેઠળ અમારી સત્તાનો ઉપયોગ કરીને પણ સ્પષ્ટતા દ્વારા સંકેત આપ્યો છે.

૨૧. તેથી, વળતર આપવાના ઉપરોક્ત તબક્કાઓને ધ્યાનમાં રાખીને, એવું લાગે છે કે સામાન્ય નિયમનું યાંત્રિક રીતે પાલન કરવું પડશે નહીં. હવે, ઉપરોક્ત જોગવાઈઓ અને કાયદાની યોજનાના પ્રકાશમાં, જો આપણે હાથ પરની હકીકતો પર ધ્યાન આપીએ, તો તે સ્પષ્ટ રીતે સૂચવે છે કે વિવાદિત આદેશમાં કાર્યકારી અદાલતે પ્રતિવાદીની ગણતરી સ્વીકારી છે—યુનિવર્સિટી અને તથ્યોની લાંબી તપાસ કરવાની મુશ્કેલી લીધા વિના, સી. પી. સી. ના આદેશ ૨૧ નિયમ ૧૦૫ ના પ્રકાશમાં અમલની અરજીઓનો નિકાલ કર્યો છે અને આશ્ચર્યજનક રીતે, અવલોકન કર્યું છે કે નવી ડાર્કહાસ્ટ કાર્યવાહી દાખલ કરવાની મંજૂરી છે. આ અધિકારક્ષેત્રની બિન-કવાયત હોવાનું જણાય છે, જોકે તેમાં નિહિત છે. આક્ષેપિત આદેશ સ્પષ્ટપણે સૂચવે છે કે અરજદારો દ્વારા સૂચવવામાં આવેલી ગણતરીને બિલકુલ ધ્યાનમાં લેવામાં આવી નથી અને માત્ર અસ્પષ્ટ રીતે આદેશ

પસાર કરવામાં આવે છે.કોર્ટનો મત છે કે સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા નિર્ણયના પ્રકાશમાં અમલની કાર્યવાહીમાં સુધારો કરવામાં આવ્યો હોવા છતાં અને તેમાં સુધારો કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવી હોવા છતાં, તેમ છતાં, એવું લાગે છે કે મૂળ ચુકાદાની અસરની તપાસને ટાળવા માટે પહેલા ઉચ્ચ અદાલત સ્તરે ફેરફાર કરવામાં આવ્યો છે અને પછી સર્વોચ્ચ અદાલતના સ્તરે, અમલની અદાલતે અમલની અરજીઓનો નિકાલ કર્યો છે, જે આ અદાલતના અભિપ્રાયમાં ન્યાયી અને યોગ્ય નથી.

૨૨. આક્ષેપિત હુકમમાંથી પસાર થતી વખતે, એવું લાગે છે કે જે નિષ્કર્ષ પર કયા આધારે પહોંચવામાં આવ્યો છે, તે પડકાર હેઠળ ક્રમમાં એટલી સચોટ રીતે કોતરવામાં આવ્યો નથી.જો કે કોર્ટને જાણવા મળ્યું કે પ્રતિવાદી-યુનિવર્સિટીએ અરજદારોને ચૂકવવાપાત્ર વળતરની સંપૂર્ણ રકમ જમા કરી નથી, પરંતુ પછી ખાધ રકમ માટે પણ, જોકે અરજદારોને વ્યાજ ઉપલબ્ધ હોવાનું જણાવ્યું હોવા છતાં, આવી ગણતરીની કવાયત હાથ ધરવામાં આવી નથી અને અરજદારો દ્વારા નવા ડાર્કહાસ્ટ શરૂ કરવાની મંજૂરી આપીને અમલની કાર્યવાહીનો નિકાલ કર્યો છે.આની પરિણામી અસર એ છે કે અરજદારોની જમીન લાંબા સમય પહેલા ફરજિયાતપણે હસ્તગત કરવામાં આવી હોવા છતાં અને સંદર્ભ અદાલત દ્વારા ૨૦૦૨માં કાયદાની કલમ ૨૩ (૧-એ) હેઠળ સમાવિષ્ટ જોગવાઈની ચોક્કસ નોંધ લઈને કલેક્ટરના અગાઉના ચુકાદામાં વધારો કરવામાં આવ્યો હોવા છતાં,

વર્ષ ૨૦૧૨માં ઉચ્ચ અદાલતની ખંડપીઠે તેમાં ફેરફાર કરીને તેની પુષ્ટિ કરી હતી અને વર્ષ ૨૦૧૫માં સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા વધુ સુધારા સાથે તેની પુનઃપુષ્ટિ કરવામાં આવી હતી, નીચેની અદાલતે આજ સુધી લાંબા સમયથી ખેંચાયેલી મુકદ્દમાની અસર પૂરી પાડી નથી અને વિવેકબુદ્ધિની આ કવાયત સ્પષ્ટ રીતે બિનજરૂરી હોવાનું જણાય છે.

૨૩. પુનરાવર્તન અરજીઓના આ જૂથમાં વિદ્વાન વકીલોને સાંભળ્યા પછી, પ્રતિવાદી-યુનિવર્સિટી દ્વારા ચાર્ટ વિશે ધ્યાન દોરવામાં આવે છે જે અરજદારો દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવેલા વિશ્લેષણાત્મક ચાર્ટ સાથે સહસંબંધમાં નીચેની અદાલત સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવ્યું છે અને એવું લાગે છે કે કલમ ૨૩ (૧-એ) સાથે જોડાયેલ સમજૂતીનો મુદ્દો નીચેની અદાલત સમક્ષ વિષય નથી, તે અત્યાર સુધી ઉશ્કેરાયો હોય તેવું લાગતું નથી. વધુમાં, વિશેષ નાગરિક અરજી નંબર ૪૩૪૨/૧૯૮૮ વર્તમાન અરજદારો દ્વારા દાખલ કરવામાં આવ્યો ન હોવાનું સ્પષ્ટ રીતે જણાવવામાં આવ્યું છે અને કાર્યવાહીના સંદર્ભમાં કોઈ સ્ટે મૂકવામાં આવ્યો નથી. હવે, સમગ્ર રીતે આ સંજોગોને પણ આ અદાલત સમક્ષ પ્રચાર તરીકે ગણવામાં આવે છે, તે સ્પષ્ટપણે સૂચવે છે કે કાર્યકારી અદાલત મૂળ ચુકાદામાં થયેલા ક્રમિક ફેરફારની અસરની તપાસ કરવામાં તેની વિવેકબુદ્ધિનો ઉપયોગ કરવામાં નિષ્ફળ રહી છે. કોર્ટનો મત છે કે હુકમની અસર તેના સાચા અક્ષર અને ભાવનામાં લાગુ થાય તે જોવું તે એકિઝક્યુટિંગ કોર્ટની ફરજ છે. નવી

અમલની કાર્યવાહી શરૂ કરવાની મંજૂરી માત્ર કાર્યવાહીની વિવિધતા તરફ દોરી જશે નહીં, પરંતુ માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત સુધીના અધિકારમાં ફેરફાર સાથે મૂળ ચુકાદા સાથે જોડાયેલી અંતિમતાને બિનઅસરકારક બનાવવાની અસર પડશે.તેમાં સુધારો કરવાની મંજૂરી આપ્યા પછી પણ અમલની કાર્યવાહીનો નિકાલ કરવાની આ સરળ રીત તેમાં નિહિત અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ ન કરવાના સ્પષ્ટ ઉદાહરણ સિવાય બીજું કંઈ નથી.અહીં એક એવો કેસ છે જેમાં માત્ર કાર્યકારી અદાલતે કાયદાની યોજનાને તેની સાચી ભાવનાથી ધ્યાનમાં લીધી નથી, પરંતુ લાંબા સમયથી દોરવામાં આવેલી મુકદ્દમાને પણ અસર આપી નથી જેણે માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત સુધી અંતિમતા પ્રાપ્ત કરી છે.

૨૪. અરજદારો દ્વારા કોર્ટને આપવામાં આવેલ નિર્વિવાદ ચાર્ટ કે કલેક્ટરના મૂળ ચુકાદાનું, સંદર્ભ અદાલતમાં, ઉચ્ચ અદાલત સમક્ષ અને માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષ મુકદ્દમામાં શું થયું છે અને અમલમાં શું અસર આપવામાં આવી છે, ઉપરોક્ત ચાર્ટ પોતે એવી પરિસ્થિતિ સૂચવે છે કે કાર્યકારી અદાલતે સંક્ષિપ્ત રીતે કાર્યવાહીનો નિકાલ એવી રીતે કર્યો છે કે જેમાં તે યોગ્ય નથી.આવા ચાર્ટ નીચેની પરિસ્થિતિને પ્રતિબિંબિત કરે છે જે ધ્યાનમાં લેવા યોગ્ય છે.

શીખી લીધેલાં અદાલતો અને શીખી લેવાયેલાં અદાલતો દ્વારા એનાયત કરાયેલ

સ્પર્ધા

કોર્ટ	ચોરસ મીટર દીઠ જમીનનું બજાર મૂલ્ય (ઉમેરો.એ વોર્ડ)	કલમ ૨૩ (૧- એ) હેઠળ જમીનના બજાર મૂલ્ય પર વધારાની રકમ (એટલે કે ૨૩/૦૫/૧૯૮ ૭ થી ૧૨/૦૧/૧૯૯ ૫)	કલમ ૨૩ (૨) હેઠળ બજાર મૂલ્ય પર સોલેટિયમ	બજાર મૂલ્ય પરનું વ્યાજ + વધારાના કોમ્પ.કલમ ૨૩ (૧-એ) + કલમ ૨૩ (૨) હેઠળ સોલેટિયમ
૧	૨	૩	૪	૫
સંદર્ભ અદાલત	૧૦૯.૩	૧૨% દર વર્ષે કલમ ૪ (૧) સૂચનાથી કબજો લેવા સુધીની ગણતરી (એટલે કે ૨૩/૦૫/૧૯૮ ૭ થી ૧૨/૦૧/૧૯૯ ૫)	૩૦% બજાર મૂલ્યની વધારાની રકમ પર.	પ્રથમ વર્ષ માટે-૯ ટકા વાર્ષિક અને પ્રથમ વર્ષ પછી ૧૫ ટકા વાર્ષિક કલમ ૪ (૧) સૂચના (૨૩/૦૫/૧૯૮૭) અથવા કબજો લેવાની તારીખ (૧૨/૦૧/૧૯૯૫) માંથી ગણતરી કરવા માટે, જે અગાઉ હોય તે વસૂલાત સુધી ૧૫ ટકા /
હાઈકોર્ટ	૬૦	માનનીય ઉચ્ચ ન્યાયાલય દ્વારા તેમાં ફેરફાર કરવામાં આવ્યો નથી	માનનીય ઉચ્ચ ન્યાયાલય દ્વારા તેમાં ફેરફાર કરવામાં આવ્યો નથી	* સોલેટિયમ પર વ્યાજની રકમની ગણતરીમાં ફેરફાર કરવામાં આવ્યો હતો અને કલમ ૪ (૧) સૂચના એટલે કે ૨૩/૦૫/૧૯૮૭ ને બદલે ૧૯/૦૯/૨૦૦૧ (એટલે કે સુંદરના

				કેસમાંથી) થી ગણતરી કરવાનો આદેશ આપવામાં આવ્યો હતો. * બજાર મૂલ્ય પર વ્યાજની રકમ અને કલમ ૨૩ (૧-એ) હેઠળ વધારાના વળતરમાં કોઈ ફેરફાર નહીં.
સુપ્રીમ કોર્ટ	૧૦૦	ઉપર મુજબ.કોઈ ફેરફાર નહીં.	ઉપર મુજબ.કોઈ ફેરફાર નહીં.	ઉપર મુજબ.કોઈ ફેરફાર નહીં.
અમલની અદાલત				* કલમ ૨૩ (૧-એ) હેઠળ બજાર મૂલ્યની વધારાની રકમ પરના વ્યાજની પુનઃગણતરી કરવાનો આદેશ આપવામાં આવ્યો હતો, જેમાં દાવેદારોએ એસ. સી. એ. નંબર ૪૩૪૨/૧૯૮૮ દાખલ કર્યો છે અને કાર્યવાહી પર સ્ટે મેળવ્યો છે તે આધાર પર ૧૯૮૮થી ૧૦.૮.૯૪ સુધીનો સમયગાળો બાકાત રાખવામાં આવ્યો હતો. * દાવેદારો યુનિવર્સિટી દ્વારા પહેલેથી જ જમા કરવામાં આવેલી અને FDR માં રોકાણ

				કરવામાં આવેલી રકમ પર વ્યાજ મેળવવા માટે હકદાર નથી. * દાવો કરનાર માત્ર જમા કરાવેલી ખાદ્ય રકમ પર જ વ્યાજ મેળવવા માટે હકદાર છે.
--	--	--	--	---

રૂપ. (૨૦૧૮) ૯ એસ. સી. સી. જપ્ત માં અહેવાલિત, બિરવતી ચૌધરી અને અન્યો વિરુદ્ધ હરિયાણા રાજ્ય અને અન્યોના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના અવલોકનોને કોર્ટ ધ્યાનમાં રાખે છે.સંબંધિત હોવાથી પેરા ૭ અને ૮ માં કરવામાં આવેલા અવલોકનો અહીં પછી પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવ્યા છે:

"૭.કેસને રિમાન્ડ કરવાનું કારણ એ હકીકતને કારણે છે કે પ્રથમ, સ્ટે ન આપવા માટે વિવાદિત આદેશમાં કોઈ પૂરતું કારણ આપવામાં આવ્યું નથી; અને બીજું, આપવામાં આવેલું કારણ પોતે જ રિટ પિટિશનમાં સામેલ વિવાદની પ્રકૃતિને ધ્યાનમાં રાખીને અસ્વીકારને યોગ્ય ઠેરવતું નથી.

૮. ટૂંકમાં, અનુદાન અથવા અસ્વીકારને ટેકો આપવા માટે વાજબી કારણો (ઓ) સામેલ વિવાદને લાગુ પડતા તથ્યો અને કાયદાને ધ્યાનમાં રાખીને જણાવવાની જરૂર છે.તે વિવાદિત આદેશમાં જોવા મળતું નથી અને તેથી

કાયદા અનુસાર આ બાબતનો નવેસરથી નિર્ણય લેવા માટે રિમાન્ડનો આદેશ માંગવામાં આવ્યો છે.

૨૬. રેકૉર્ડ પર પ્રવર્તમાન ઉપરોક્ત સ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને, આ અદાલતનો અભિપ્રાય છે કે પડકાર હેઠળના આદેશ એટલે કે ૦૮/૦૩/૨૦૧૮ ના આદેશમાં મનની અરજીનો અભાવ છે. સમગ્ર કવાયત તેના સાચા અર્થમાં અનિશ્ચિત રહી હતી. આના પરિણામે, કોર્ટ રેકૉર્ડ પર પ્રવર્તમાન ઉપરોક્ત સામગ્રીના આધારે પુનર્વિચારણા માટે બાબતોને એક્ઝિઝ્યુટિંગ કોર્ટમાં પાછા મોકલવા તરફ વલણ ધરાવે છે.

૨૭. આ તબક્કે, કોર્ટ કાર્યકારી અદાલતને અરજદારોના દાવા પર પુનર્વિચાર કરવા અને માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત સુધી સમાપ્ત થયેલા મુકદ્દમાને અમલમાં મૂકવાનો નિર્દેશ આપી રહી હોવાથી, જે ચુકાદાઓ પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે તેનું વિસ્તૃત વિશ્લેષણ કરવામાં આવી રહ્યું નથી જેથી તે જોઈ શકાય કે કાર્યકારી અદાલત તેના અધિકારક્ષેત્રનો મુક્તપણે ઉપયોગ કરી શકે છે. પરંતુ અહીં અદાલતનો વિચારશીલ અભિપ્રાય છે કે સામાન્ય સિદ્ધાંત કે કાર્યકારી અદાલત મની ડિક્રીના સામાન્ય અમલની જેમ હુકમની પાછળ ન જઈ શકે, તે કાયદાની યોજના અને ઉપર ઉલ્લેખિત માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા જે ઠરાવવામાં આવ્યો છે તેને ધ્યાનમાં રાખીને કડક અર્થમાં લાગુ થશે નહીં અને જેમ

કે, જે નિર્ણયો ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યા છે તેનું વિશ્લેષણ કરવામાં વધુ ધ્યાન આપ્યા વિના, કોર્ટ નીચે આપેલા અવલોકનો અને નિર્દેશો સાથે આ સિવિલ રિવિઝન અરજીઓનો નિકાલ કરીને બાબતોને કાર્યકારી અદાલતમાં પાછા મોકલી રહી છે:

(૧) ૦૯/૦૩/૨૦૧૮ તારીખના વિવાદિત આદેશને રદ કરવામાં આવે છે અને તેનાથી સંબંધિત કાર્યકારી અદાલતને ૩૪ થી ૫૬/૨૦૧૨ નંબર ધરાવતી એલ.એ.આર. અમલની કાર્યવાહી પર પુનર્વિચાર કરવા અને બંને પક્ષોને સાંભળ્યા પછી અને બંને પક્ષો દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી ગણતરીઓને વિગતવાર ધ્યાનમાં લીધા પછી નવેસરથી નિર્ણય લેવાના પરિણામી નિર્દેશ સાથે રદ કરવામાં આવે છે.

(૨) અમલની પુનર્વિચારણાની પ્રક્રિયામાં, અરજદારોનો દાવો સંબંધિત કાર્યકારી અદાલત સંદર્ભ અદાલત, ઉચ્ચ અદાલત અને માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશની અસરની તપાસ અને વિચારણા કરવા માટે બંધાયેલો છે અને બંને પક્ષો દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી ગણતરી પર વિચાર કરશે.

(૩) કાર્યકારી અદાલતને અધિનિયમની કલમ ૧૮ હેઠળ સંદર્ભ અદાલત દ્વારા કરવામાં આવેલા વિગતવાર અવલોકનો, ચોક્કસપણે પરિચ્છેદ ૨૭,૩૬ અને ૩૭ પર તારીખના આદેશના કાર્યકારી ભાગ સાથે વિચારણા કરવા અને ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા તેના તારીખના પરિચ્છેદ ૫૨,૫૩,૫૫,૫૬ અને ૫૭ ના આદેશમાં કરવામાં આવેલા સંબંધિત અવલોકનો પર પણ વિચારણા કરવા અને પરિચ્છેદ ૭ પછીના ઉપરોક્ત ચુકાદા અને અવલોકનોને ધ્યાનમાં લઈને માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા તારીખના પરિચ્છેદ ૧ દ્વારા આપવામાં આવેલા નિર્ણય પર પણ વિચારણા કરવા નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો છે અને તે પછી, તેના અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરીને નવેસરથી આદેશ પસાર કરશે.

(૪) કાર્યકારી અદાલત આ પુનર્વિચાર પ્રક્રિયાને વહેલી તકે હાથ ધરશે કારણ કે સંપાદન પ્રક્રિયા ૧૯૮૭ની છે અને લાંબા સમયથી ચાલી રહેલી મુકદ્દમો ૨૦૧૫માં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત સુધી સમાપ્ત થઈ ગઈ છે અને એ હકીકતને પણ ધ્યાનમાં રાખીને કે પ્રતિવાદી-યુનિવર્સિટીએ કાર્યકારી અદાલતે તેના આદેશના છેલ્લા ફક્કરામાં પોતે અવલોકન કર્યું છે તે વળતરની સંપૂર્ણ રકમ જમા કરી નથી અને આ અદાલતની રીંગ પ્રાપ્ત થયાની તારીખથી ૮ અઠવાડિયાના સમયગાળાની અંદર પુનર્વિચારની આ ક્વાયત હાથ ધરશે.

(૫) કાર્યકારી અદાલતને સંબંધિત પક્ષોને સંપૂર્ણ તક આપ્યા પછી નક્કર કારણો સાથે નવેસરથી આદેશ પસાર કરવાનો પણ નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો છે.

(૬) અરજદારો તેમજ પ્રતિવાદીઓને વધુ નિર્દેશ આપવામાં આવે છે કે તેઓ પુનર્વિચારણા પર ન્યાયી નિર્ણય પર પહોંચવામાં કાર્યકારી અદાલતને સહકાર આપે અને બિનજરૂરી સ્થગન માટે પૂછવામાં નહીં આવે જે પુનર્વિચારણાની પ્રક્રિયામાં વિલંબ કરી શકે.

(૭) તે સ્પષ્ટ કરવામાં આવે છે કે જો કે આ અદાલતે કાયદાની યોજનાનું નિરીક્ષણ કર્યું છે અને ઉચ્ચ અદાલત તેમજ સર્વોચ્ચ અદાલતના અવલોકનોની નોંધ લીધી છે, તેમ છતાં આ અદાલતે યોગ્યતા પર સ્પષ્ટપણે કંઈપણ અભિપ્રાય આપ્યો નથી કારણ કે કાર્યકારી અદાલત લાંબા સમય સુધી પુનર્વિચાર કરે તેવી અપેક્ષા છે.તેથી, અરજદારોના દાવા પર પુનર્વિચાર કરવા માટે રેકૉર્ડનો ભાગ હોય તેવી તમામ સંબંધિત સામગ્રીને ધ્યાનમાં લેવા માટે કાર્યકારી અદાલત માટે તે ખુલ્લું છે.

૨૮. આ અવલોકનો અને નિર્દેશો સાથે, વર્તમાન નાગરિક સંશોધન અરજીઓને આંશિક રીતે મંજૂરી આપવામાં આવી છે, જેમાં ખર્ચ અંગે કોઈ આદેશ નથી.ઉપરોક્ત હદ સુધી દરેક બાબતમાં નિયમને સંપૂર્ણ બનાવવામાં આવે છે.

(એ. જે. શાસ્ત્રી, જસ્ટિસ)

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.